

Krzysztof Staniek

Przegląd kazań wygłoszonych w czasie koronacji obrazów i figur Matki Bożej w Polsce w II połowie XX wieku

Salvatoris Mater 5/2, 247-316

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zadaniem artykułu jest ukazać tło historyczne, społeczne i religijne kazań wygłoszonych przez hierarchów Kościoła w czasie koronacji obrazów i figur Matki Bożej w Polsce w II połowie XX wieku, co sprowadza się do koronacji po II wojnie światowej, gdyż pierwsza koronacja po zakończeniu wojny odbyła się w 1958 roku (Piotrkowice, diec. kielecka). W tym okresie miało miejsce 141 koronacji papieskich w Polsce, z czego wynikałoby, że przedmiotem zainteresowania jest 141 kazań koronacyjnych. Jednakże należy wyjaśnić, że 28 koronacji dokonał sam Jan Paweł II w czasie pobytu w Polsce podczas swych pielgrzymek do Ojczyzny. Akt koronacji miał wówczas miejsce pod koniec wielkiej celebrji, w czasie której kazanie było poświęcone tematowi wynikającemu z programu papieskiej pielgrzymki, a do koronacji Papież zazwyczaj odnosił się w kilku zdaniach na końcu Mszy św. i w tych przypadkach nie można mówić o kazaniach koronacyjnych.

W artykule zwrócono uwagę na okoliczności i fakty, które wpłynęły na pojawiające się tematy w kazaniach i w jakiś sposób w nich się odzwierciedliły.

Artykuł został ułożony chronologicznie, z podaniem miejsca, z którego pochodzi koronowany obraz lub figura, diecezji oraz imienia i nazwiska kaznodziei.

Artykuł powstał na podstawie treści kazań koronacyjnych. Wydobyto z nich te informacje, które pozwoliły skonstruować kontekst historyczny, społeczno-religijny, w jakim miała miejsce koronacja, aby wskazać coś, o czym można powiedzieć jako o *kairosie* danej koronacji. Uchwycono informacje ważniejsze i specyficzne dla każdej z tych uroczystości. Nie zajmowano się szczegółową analizą koronacyjnych wypowiedzi hierarchów Kościoła i nie badano ich głębszego znaczenia teologicznego. Rozmiary niniejszego artykułu pozwoliły się zatrzymać jedynie na określonym wyżej zakresie badań.

Dopełnienie artykułu stanowią krótkie biogramy kaznodziejów koronacyjnych wraz z umieszczonym poniżej zestawieniem wszystkich koronacji.

Krzysztof Staniek

Przegląd kazań wygłoszonych w czasie koronacji obrazów i figur Matki Bożej w Polsce w II połowie XX wieku

SALVATORIS MATER
5(2003) nr 2, 247-316

I. Przegląd kazań koronacyjnych

1. Poznań – kolegiata, archidiec. poznańska, 11 X 1961 r. – abp Antoni Baraniak

Abp Antoni Baraniak mocno podkreślił związek aktu koronacji Matki Bożej Nieustającej Pomocy ze Stolicą Apostolską, z jej wolą wyrażoną w papieskim *breve*. Słowa tam wypowiedziane o wzroście wiary, o duchowym pożytku wiernych i zapale w nabożeństwie do Matki Bożej, jaki ma przynieść koronacja, kaznodzieja wyłożył ludowi zgromadzonemu jako życzenia papieskie dla uczestników uroczystości.

Poczynił analogię między zgromadzonymi wiernymi pod bazyliką efeską po ogłoszeniu dogmatu przyznającemu Maryi tytuł Bożej Rodzicielki a zgromadzonymi na koronacji w kolegiacie poznańskiej. Podkreślił związek wiernych Kościoła poznańskiego z Bożą Rodzicielką¹.

2. Okulice, diec. tarnowska, 9 IX 1962 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

VI rok „Wielkiej Nowenny”. W tym kontekście Prymas mówił o dziecięctwie Bożym każdego człowieka, a więc i wszystkich Polaków, którzy wraz z przyjęciem chrztu, jako cały naród stali się dziećmi Bożymi. Wyliczył też dobra, łaski i owoce, jakie z tego wypływają².

3. Nowy Sącz, diec. tarnowska, 11 VIII 1963 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Maryja nie zostaje przyjęta, jak ongiś w Betlejem. Władze miasta zabraniają przeprowadzenia uroczystości koronacji w mieście. Maryja na uroczystość koronacji wyrusza poza miasto, aby nawiedzić swój lud. Prymas upomina się o prawo do prawdy i wolności, które zostały pogwałcone przez zakaz uroczystości w mieście.

Kościół tego dnia wyszedł na pola do ludzi, podobnie jak ludzie do Chrystusa na polach galilejskich.

¹ A. BARANIAK, *Kazanie arcybiskupa metropolity poznańskiego podczas uroczystości koronacyjnych w kolegiacie poznańskiej*, „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej” 12(1961) 282-287.

² S. WYSZYŃSKI, *Koronacja cudownego obrazu Matki Bożej Okulickiej* (Okulice 9 IX 1962 r.), w: TENZE, *Kazania i przemówienia* (dalej: SWKiP) IX-XII 1962 r. (mps), [Instytut Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie (dalej: IPWW)], t. 12, 63-78.

O prawach człowieka Prymas mówił wspominając, że dzieciom na koloniach zabrania się w niedzielę uczęszczać ma Mszę św.

Obecny jest też wątek czci i miłości papieża Jana XXIII do Matki Bożej oraz wzmianka o jego śmierci.

Siódmy rok nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski. W kazaniu znajduje się wzmianka o wprowadzonej od września idei „Soborowego czynu miłości”³.

4. Ludźmierz, archidiec. krakowska, 15 VIII 1963 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Godność osoby Prymas uzasadnił człowieczeństwem Chrystusa. Wobec zagrożonej godności osoby ludzkiej za najważniejsze zadanie doby obecnej uznał zachowanie i uratowanie godności człowieka, ponieważ w wielu państwach powstały systemy, które lekceważą i poniżają człowieka, stosując uwłaczające jego godności środki policyjne. Sądzą, że nowoczesnemu państwu potrzebne są tylko fizyczne siły człowieka, a jego godność przeszkadza. w człowieku nie cenią osoby, lecz tylko mięśnie. Rozum ludzki nie ma znaczenia. Jesteśmy świadkami poniewierania człowieka przez funkcjonariuszy, urzędników, polityków, policjantów.

Motywnym do nauki o godności jest zapewne encyklika Jana XXIII „Pacem in terris”, który z godności człowieka wyprowadza dla niego cztery prawa i do prawdy, wolności, sprawiedliwości i pokoju. Są one zagrożone. Encyklikę przyjmują wierzący i niewierzący.

Na koniec Prymas prosił rządzących, by dali odczuć narodowi swoją przychylność, by sprawowali władzę, kierując się sercem, a nie poprzez ucisk policyjny, by nie traktowali katolików jak obywateli „drugiej kategorii”, lecz na równi z innymi⁴.

5. Leśna Podlaska, diec. siedlecka, 18 VIII 1963 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Zbliżające się Milenium Chrztu Polski Prymas nazywał „Godami Narodu”, w czasie których Maryja dokona przemiany serc Pola-

³ TENŻE, *W hołdzie Pocieszycielce Ziemi Nowosądeckiej* (Koronacja cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia w Nowym Sączu, Zawada k. Nowego Sącza 11 VIII 1963 r.), SWKiP VIII - XII 1963 r. (mps), [IPWW], t. 15, 28-40.

⁴ TENŻE, *Z hołdem u Królowej Podhala* (Koronacja Matki Bożej Ludźmierskiej na Królową Podhala, Ludźmierz, 15 VIII 1963 r.), SWKiP VIII-XII 1963 r. (mps), [IPWW], t. 47, 82-91.

ków. Dla osiągnięcia tego celu Polacy podejmują zobowiązania przyjęte w 300 rocznicę ślubów króla Jana Kazimierza. W czasie nowenny, co roku 3 V przypomina się je w parafiach. Mówi o nich Prymas, równocześnie wskazując na potrzebę wierności Krzyżowi, Ewangelii i Kościołowi⁵.

6. Kraków – kościół św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty, archidiec. krakowska, 9 V 1965 r. – bp Stefan Bareła

Przed koronowanym obrazem Matki Bożej od Wykupu Niewolników, zwanej też Matką Bożą Wolności, a to za sprawą cudownego wydarzenia, w którym skazany na śmierć wzywał Maryi i został uwolniony. Przed tym obrazem modlili się król Jan III Sobieski wracający z odsieczy wiedeńskiej oraz Tadeusz Kościuszko, po złożeniu przysięgi na Rynku Krakowskim. Tu modlił się wielokrotnie kard. Wojtyła, który głęboko przeżywał ideę niewolnictwa Maryi głoszoną przez św. Ludwika Grigniona de Montfort. Zaś podczas dzisiejszej uroczystości koronacji Matki Bożej od Wykupu Niewolników, obejmuje krakowską stolicę metropolitalną.

Uroczystość zbiega się z patronalnymi uroczystościami ku czci św. Stanisława, patrona archidiecezji. W związku z tym przewija się wątek stanisławowy.

Kaznodzieja, ks. bp Stefan Bareła, wobec zbliżającego się Tysiąclecia Chrztu Polski mówił o obowiązku podziękowania Bogu za powołanie naszego narodu do Kościoła. Wielkim filarem w tysiącletnich dziejach chrześcijańskiej Ojczyzny jest św. Stanisław. Jego męczeńską krew popłynęła ku Bogu najczystsza chwała od Polaków, a Jego relikwie pozostawały zawsze znakiem specjalnego powiązania naszej Ojczyzny z Bogiem i Kościołem.

Duch św. Stanisława stale był obecny w narodzie, a on z niego czerpał najwyższe wartości i dawał temu wyraz w kulturze, jaka się tu kształtowała. Kultura ta charakteryzuje się prymatem ducha, wartości intelektualnych i moralnych⁶.

⁵ TENŹE, *Koronacja Królowej Ludu Podlaskiego* (Leśna Podlaska 18 VIII 1963 r.), SWKiP VIII-XII 1963 r. (mps), [IPWW], t. 15, 69-80.

⁶ S. BAREŁA, *Przemówienie [kazanie] wygłoszone w Krakowie na Skalce w uroczystość Koronacji Matki Bożej Świętojańskiej* [9 V 1965 r.] (mps), Archiwum Archidiecezjalne w Krakowie (dalej: ArKr).

Ta uroczystość jest przez kaznodzieję interpretowana jako manifestacja wiary i ładu chrześcijańskiego, za który św. Stanisław oddał życie.

7. Górka Klasztorna,
archidiec. gnieźnieńska, 6 VI 1965 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Ogłoszenie przez papieża Pawła VI Maryi Matką Kościoła jest dla Prymasa wyraźnym potwierdzeniem, że Kościół w Polsce obrał właściwą drogę, idąc w nowe tysiąclecie i wybierając Maryję dla siebie na Opiekunkę, Wspomożycielkę i Pośredniczkę Łask Wszelkich oraz, że właściwą rzeczą na progu nowego tysiąclecia jest dochować Jej wierności i okazać Jej wdzięczność za obecność w tysiącletnich dziejach naszej Ojczyzny i Kościoła w Polsce.

Dziewiąty rok trwającej nowenny jest wyrazem tej wdzięczności, a koronacja, która się dokonuje, wyraża pragnienie oddania się Maryi w macierzyńską niewolę miłości⁷.

8. Rychwałd, diec. bielsko-żywiecka, 18 VII 1965 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Prymas Wyszyński jest pod wyraźnym wpływem Soboru Watykańskiego II, a zwłaszcza ogłoszenia 21 XI 1964 roku Maryi Matką Kościoła. Dla strwożonego świata Maryja pozostaje jedyną nadzieją. Światu, mówił Prymas, potrzeba serca macierzyńskiego, potrzeba wprowadzić do cywilizacji świata wartości macierzyńskie.

W przededniu Tysiąclecia Chrztu Polski w Ojczyźnie naszej, przeżywamy także, jak mówił Prymas, *znaki twardzizny, tę jakąś miłość wygnaną*, ale naszą nadzieją jest Kościół Chrystusowy i Maryjny. Potrzeba nam Matki: potrzeba Jej w rodzinie, potrzeba pod krzyżem Kościoła, potrzeba pod krzyżem narodu, potrzeba pod krzyżem ludzkości, a wtedy macierzyńskie serce sprawi, że odnowi się oblicze ziemi.

W kazaniu można się także dopatrzeć przechodzenia „od Jezusa do Maryi”, gdy Prymas mówił, że na koronowanym obrazie Maryja wskazuje na Jezusa, ale także Jezus wskazuje na Maryję⁸.

⁷ S. WYSZYŃSKI, *Koronacja obrazu Matki Bożej* (Górka Klasztorna, 6 VI 1965 r.), SWKiP IV-VI 1965 r. (mps), [IPWW], t. 20, 345-351.

⁸ TENŻE, *Kazanie ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego wygłoszone w Rychwałdzie dnia 18 lipca 1965 r., w uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Bożej*, w: Z. GOGOLA, *Sanctuarium Matki Bożej Ziemi Żywieckiej w Rychwałdzie*, Kraków 1999, 425-428.

9. Bydgoszcz, archidiec. gnieźnieńska, 30 V 1966 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Prymas nawiązał do nauczania Soboru Watykańskiego II, przypomniał, że językiem dialogu Kościoła ze współczesnym światem jest miłość i wszelkie sprawy chce podejmować z miłością. Okazją do takiej refleksji jest tu obecny obraz Matki Bożej Piękną Miłości. Kościół, który jest Misterium Chrystusa i Jego Matki, właśnie przez miłość chce sobie czynić ziemię poddaną⁹.

10. Wiślica, diec. kielecka, 17 VII 1966 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W Wiślicy, gdzie uroczystość koronacji prastarej figury „Madonny Łokietkowej” wpisana jest w obchody Milenium Diecezji Kieleckiej, Prymas przywołał miejsca i postacie, które stanowią fundament tysiącletniej chrześcijańskiej Polski. Przywołał świętych władców Polski i wskazał na związek narodu z Kościołem i Kościoła z narodem. Jednocześnie wspominał wartości, z którymi naród ochrzczony ma wejść w nowe tysiąclecie wiary: trwanie w prawdzie, sprawiedliwości, miłości, duch ofiary i wyrzeczenia się siebie, trzeźwość. W centrum stawia służbę człowiekowi; rządzącym przypomniał, że rządzić znaczy służyć. Oddaje hołd kapłanom, rodzinom polskim, dostrzega czyste pragnienia młodzieży, która nie chce się zadowolić przeciętnością. Pokazał, jak kapłani w ciągu tysiąca lat w różnych okolicznościach pozostawali wierni narodowi¹⁰.

11. Skalmierzyce, diec. kaliska, 4 IX 1966 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Kanwą kazania był rozdział VIII o Matce Boga-Człowieka „Konstytucji dogmatycznej o Kościele”. Prymas przedstawił go, jako wielki rozdział wychowania naszych obyczajów społecznych, rodzinnych,

⁹ TENŻE, *Bydgoszcz Matce Piękną Miłości* (Podczas koronacji obrazu Matki Piękną Miłości, Bydgoszcz 29 V Roku Milenijnego 1966 r.), SWKiP III - V 1966 r. (mps), [IPWW], t. 23, 473-475.

¹⁰ TENŻE, *Milenijne gody w Wiślicy – koronacja „Madonny Łokietkowej”* (Podczas „Te Deum” Tysiąclecia Diecezji Kieleckiej. Wiślica 17 VII Roku Milenijnego 1966 r.), SWKiP VI-VIII 1966 r. (mps), [IPWW], t. 24, 257-276.

domowych, towarzyskich. Można się z niego uczyć wzajemnego szacunku i pomocy, serdeczności, wrażliwości, wyrozumiałości, wyczucia, języka miłości we wzajemnych odniesieniach społecznych.

Szczególniej czci Matki Bożej w narodzie polskim przypisał szacunek dla kobiet i matek w naszej Ojczyźnie. Z satysfakcją szczegółowo opisał dzień, w którym na Soborze Watykańskim II papież Paweł VI ogłosił Maryję Matką Kościoła.

Odnosił się też do protestów związanych z listem biskupów polskich do biskupów niemieckich; wyraził pragnienie, aby ten język, którym posługują się opozycjoniści, nie sprzeciwiał się polskiemu patriotyzmowi¹¹.

12. Limanowa, diec. tarnowska, 11 IX 1966 r. – abp Karol Wojtyła

Uroczystość koronacji Limanowskiej Matki Bożej Bolesnej była jednocześnie główną uroczystością obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski w diecezji tarnowskiej.

Obchody przypadły tuż po 8 września, święcie Narodzenia Matki Bożej. Abp Karol Wojtyła wskazał na potrójne znaczenie tej tajemnicy: narodzenie Maryi ze swoich ziemskich rodziców, drugie narodzenie w momencie zwiastowania z łona Trójcy Świętej i trzecie narodziny Maryi jako naszej Matki na Kalwarii.

Do bolesnych narodzin porównał sytuację Kościoła w świecie współczesnym, nad którą zastanawiano się podczas Soboru Watykańskiego II. Czujemy także to, mówił Arcybiskup, że Kościół w Polsce ma udział w bólach rodzenia nowego świata, w którym ma się narodzić Kościół, jako Matka na podobieństwo Maryi pod krzyżem.

Wobec zgubnych zakusów oderwania ludzi od Chrystusa i Kościoła w imię postępu, Arcybiskup powiedział, że ostateczne miejsce postępu człowieka wyznaczył Chrystus, czyniąc miłość naczelnym prawem, ponad które nie ma nic większego. Z tej drogi nie rezygnujemy - mówił Arcybiskup - w przeciwnym razie zdradzilibyśmy sprawę człowieka¹².

¹¹ TENŹE, *Matka Boża w codziennym życiu ludzkim* (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej w Skalmierzycach, Skalmierzyce 4 IX 1966 r.), SWKiP IX – XII 1966 r. (mps), [IPWW], t. 25, 31-44.

¹² K. WOJTYŁA, *Kazanie ks. abp Karola Wojtyły wygłoszone w czasie koronacji figury Matki Bożej w Limanowej 11 IX 1966 r.*, w: TENŹE, *Kazania 1962-1978*, Kraków [b.r.w.], 116-123.

13. Leśniów, diec. częstochowska, 13 VIII 1967 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Przywołując fakty wizyty papieża Pawła VI w Fatimie i Efezie, Prymas dokonał pewnej analogii. Gdy w Efezie w roku 431 sobór ogłosił Maryję Matką Boga, wśród zebranych zapanowała wielka radość. Podobna radość została wyrażona przez ojców soborowych podczas Soboru Watykańskiego II, gdy zebrani z ust Papieża usłyszeli nowy tytuł – „Matki Kościoła”. Radość soborowej auli efeskiej i soborowej auli watykańskiej była ogromna. Wyczuwano, że Maryja jest posłuszna woli Syna, jak On posłuszny był Ojcu Niebieskiemu.

W kazaniu znajduje odzwierciedlenie ogłoszona w tym roku adhortacja „Signum Magnum”, w której Papież polecił w specjalny sposób czcić Maryję jako Matkę Kościoła. Polecił naśladować Jej cnoty: wierność Bogu i wierność Kościołowi.

Uzasadnienie drogi do Boga przez Maryję bardzo przypomina drogę św. Bernarda: przez wolę Bożą: *Najmilsze dzieci, Bóg sam chciał, aby na przestrzeni dziejów, nasza droga do Boga i Zbawiciela dusz naszych, wiodła przez Matkę, Pośredniczkę łask wszelkich. Taka jest wola Boża! Kościół Święty uznał ją w sposób wymowny we własnych dziejach, a przypieczętował swoje dla niej posłuszeństwo na Soborze Watykańskim II.*

Historia Sanktuarium Leśniańskiego i jego stróżów Ojców Paulinów, została ukazana w dziejowym splocie, jaki w ciągu tysiąca lat chrześcijaństwa w Polsce dzielił naród polski i Kościół w Polsce¹³.

14. Licheń, diec. włocławswka, 15 VIII 1967 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Prymas w kazaniu koronacyjnym ukazał „Znak wielki”, którym jest Maryja, Matka Kościoła; takim „wielkim znakiem” okazuje się Ona w życiu Kościoła i narodu.

Druga część kazania ma wydźwięk szczególnie patriotyczny. Inspiracją staje się koronowany wizerunek Matki Bożej Licheńskiej z orłem na piersiach. Takie przedstawienie jest znakiem Jej macierzyństwa wobec naszej Ojczyzny. Kaznodzieja wskazywał na korzy-

¹³ S. WYSZYŃSKI, „*Radujmy się wszyscy w Panu ...*” z obecności *Matki Leśniowskiej* (Koronacja Matki Bożej Leśniowskiej, Leśniów 13 VIII 1967 r.), SWKiP VII-XII 1967 r. (mps), [IPWW], t. 27, 119-126.

ści płynące dla narodu z zawartego przymierza Ojczyzny ziemskiej z Matką Ojczyzny Niebieskiej¹⁴.

15. Pieranie, adiec. gnieźnieńska, 3 IX 1967 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W Pieraniu Prymas stwierdził, że potrzeba takich ośrodków, gdzie skupiałoby się i odnawiało nasze życie religijne, dlatego biskupi często odwiedzają sanktuaria. Wymienił dwie wcześniejsze koronacje (w Leśniowie i Licheniu), a także planowaną w najbliższym czasie koronację w Gietrzwałdzie.

Prymas przypomniał, że Pieranie spełniały rolę ośrodka tętniącego życiem religijnym aż do czasu zakazu pielgrzymek w 1863 r. Wyraził radość, że w Ojczyźnie zaborów nie ma, a można tylko mówić o „Bożym zaborze”, w którym Dobry Bóg jako władca narodów, wziął nas wszystkich w szczególną opiekę¹⁵.

16. Gietrzwałd, adiec. warmińska, 10 IX 1967 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja w Gietrzwałdzie miała nie tylko charakter religijny, ale i zdecydowanie patriotyczny. Stała się okazją do podziękowania Bogu za łaski, jakich tutejszy lud doznawał w dziejowych przeciwnościach, i za to, że wytrwał w wierze i polskości.

Znakiem wielkim na te trudne czasy i pocieszeniem utrudzonego ludu były objawienia Matki Bożej (1877 r.), która przemawiała w zakazanym języku polskim.

Uroczystość stała się okazją do podziękowania Ludowi Warmii za wierność Bogu, Kościołowi i Ojczyźnie, co znalazło wyraz w zwrocie chętnie tu wymienianym: „Warmia semper fidelis”¹⁶.

¹⁴ TENŻE, „Znak Wielki” nad Zagłębiem Konińskim. Przymierze Ojczyzny ziemskiej z Matką Ojczyzny Niebieskiej (Podczas koronacji Matki Bożej Licheńskiej, Licheń 15 VIII 1967 r.), SWKiP VII-XII 1967 r., (mps), [IPWW], t. 27, 235-243.

¹⁵ TENŻE, Z koroną chwały do Pani Ziemi Kujawskiej (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej, Pieranie 3 IX 1967 r.), SWKiP VII-XII 1967 r. (mps), [IPWW], t. 27, 211-216.

¹⁶ TENŻE, „Znak Wielki nad Świętą Warmią...” (Podczas koronacji obrazu Pani Ziemi Warmińskiej, Gietrzwałd 10 IX 1967 r.), SWKiP VII-XII 1967 r. (mps), [IPWW], t. 27, 130-137.

17. Toruń, diec. toruńska, 1 X 1967 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Piąta koronacja w tym roku jest, jak mówił Prymas, znakiem, że Polska jest wierna swoim zobowiązaniom, podjętym w czasie ślubów jasnogórskich w roku 1956.

Wobec troski biskupów zgromadzonych na synodzie w Rzymie o zachowanie wiary przez narody, Prymas stwierdził, że im większe wiara napotyka trudności, im bardziej są przemyślane programy ateizowania naszego narodu, tym mocniejsza jest wśród nas moc Boża.

Myśl kaznodziej przebiegała według dwóch linii: „Matko, wspomóż nas – wiarę zachować żywą” oraz „Matko, wspomóż nas, by miłość rozgorzała w duszach”. Przy rozwinięciu drugiej myśli nieco miejsca poświęcił miłości społecznej, na którą wydaje się być obecnie największe zamówienie polityczne.

W części trzeciej mówił o potrzebie łączenia głębokiej mądrości z rzetelną pobożnością i w tym kontekście wymienia konkretne postacie byłego gospodarza miejsca: biskupa chełmińskiego Kazimierza Kowalskiego, którego znał osobiście, oraz ks. Konstantego Michalskiego; papieża Leona XIII, czy związanego z Toruniem Mikołaja Kopernika¹⁷.

18. Dąbrowa Górnicza, diec. sosnowiecka, 19 V 1968 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Kazanie wygłoszone w Zagłębiu Dąbrowskim podczas koronacji figury Matki Bożej Anielskiej było spojrzeniem najpierw na niebo, a następnie na ziemię. W spojrzeniu na niebo Prymas wpatrywał się w Tę, która jest pomostem między niebem a ziemią - Matkę Bożą Anielską.

W spojrzeniu na ziemię blask rzuca Maryja, której wyśpiewany w czasie nawiedzenia św. Elżbiety „Magnificat” można nazwać pierwszym Manifestem Wyrównania Społecznego i Społecznej Sprawiedliwości. Stąd i Kościół jest wrażliwy na sprawy społeczne, czego wyrazem jest nauczanie Soboru Watykańskiego II, encyklika „Pacem in terris” Jana XXIII oraz „Populorum progressio” Pawła VI.

¹⁷ TENŻE, *Matko! Wspomóż wiarę i miłość!* (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Toruń 1 X 1967 r.), SWKiP VII-XII 1967 r. (mps), [IPWW], t. 27, 290-295.

W zakończeniu homilii Prymas wskazał na konkretną inicjatywę episkopatu, a jest nią wprowadzania sprawiedliwości społecznej poprzez „Krucjatę Społecznej Miłości”¹⁸.

19. Poznań - oo. franciszkanie, archidiec.
poznańska, 29 VI 1968 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja „Matki Bożej w Cudy Wielmożnej” rozpoczęła obchody 1000-lecia Biskupstwa Poznańskiego i ten początek przez prymasa Wyszyńskiego został nazwany dobrym początkiem.

Matka Boża Nawiedzenia, obecnie koronowana, w czasie potopu szwedzkiego spełniała swoją misję wśród mieszkańców Poznania. Prymas wyraził nadzieję, że więziona na Jasnej Górze kopia peregrynującego obrazu Matki Bożej zostanie uwolniona i będzie mogła skutecznie, owocnie i pożytecznie spełniać misję nawiedzenia w naszym narodzie¹⁹.

20. Święta Lipka, adiec. warmińska, 11 VIII 1968 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Na początku kazania Prymas podkreślił rolę zmagania o wiarę na ziemi warmińskiej i mazurskiej i w tym kontekście umieścił Maryję, która pomogła temu ludowi przetrwać czas próby wierności Papieżowi i wierze katolickiej wobec grożącego protestantyzmu.

Zauważył, że w ogłoszonym w tym roku „Credo” papież Paweł VI wyraźnie nazywa Maryję „Matką Kościoła”.

Przypomniał wymagania i nawoływania Kościoła do pokoju i poszanowania życia w związku z ogłoszoną encykliką „Humanae vitae”²⁰.

¹⁸ TENŻE, „*Jezus – Maryja*” (Podczas koronacji figury Matki Bożej Anielskiej, Dąbrowa Górnicza 19 V 1968 r.), SWKiP I - V 1966 r. (mps), [IPWW], t. 28, 402-411.

¹⁹ TENŻE, *Daj radość Bożą – Polsce!* (Podczas koronacji „Matki Bożej w Cudy Wielmożnej” – w tysiąclecie biskupstwa w Poznaniu, Poznań 29 VI 1968 r.), SWKiP VI - IX 1968 r. (mps), [IPWW], t. 29, 103-111.

²⁰ TENŻE, „*Święta Lipka - szanłem wiary*” (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej, Święta Lipka 11 VIII 1968 r.), SWKiP VI - IX 1968 r. (mps), [IPWW], t. 29, 229-238.

21. Studzianna, diec. radomska, 18 VIII 1968 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja Matki Bożej Świętorodzinnej w Studziannie stała się okazją do przypomnienia wartości rodziny w życiu narodów i upomnienia się o godność życia nienarodzonego.

Rodzina polska dobrze wypełniała swoje zadania nawet w okresie, gdy nie wolno było wychowywać ani po katolicku, ani po polsku. Rodzina w Polsce istniała, trwała, wspierając Ojczyznę – wielką „Rodzinę rodzin”, pozbawioną wszelkich innych mocy społecznych i kulturalnych, przekazywała jej swoją energię.

W Polsce, gdzie zabicie dziecka nienarodzonego należało do najprostszych w porównaniu z innymi krajami świata, ogłoszenie przez papieża Pawła VI encykliki „Humanae vitae” Prymas określa jako przyjsie z pomocą i kieruje wyrazy wdzięczności względem Papieża, jako odważnego Nauczyciela Wiary²¹.

22. Tursko, diec. kaliska, 1 IX 1968 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W czasie koronacji Matki Bożej w Tursku Prymas u stóp Matki Bożej złożył wszystkie niepokoje, ufając, że Ona zachowa Kościół w Ojczyźnie w pełnej wolności i wyjedna u Boga narodowi pokój.

Niebezpieczeństwo wojny wydaje się być realnym zagrożeniem i jeśli by do tego doszło, *to nie z winy naszego narodu* - głosił Prymas - *ale raczej z powodu sytuacji, tak skomplikowanych i złożonych, iż trudno je pojąć i zrozumieć...* Wypadnie więc tylko milczeć i zachowywać spokój, niezbędny dzisiaj dla naszego narodu – nauczał Prymas²².

23. Piekoszów, diec. kielecka, 8 IX 1968 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W Piekoszowie Prymas najpierw ukazywał wiarę Maryi, a następnie docenił wiarę ludu polskiego, która uczyniła naszą Ojczyznę miejscem szczególnych łask, a przykładem tego są tak liczne

²¹ TENŻE, *Koronacja obrazu Najświętszej Rodziny* (Studzianna 18 VIII 1968 r.), SWKiP VI - IX 1968 r. (mps), [IPWW], t. 29, 242-247.

²² TENŻE, „*Uproś pokój, Panno Święta...*” (Koronacja obrazu Matki Bożej Łaskawej, Tursk 1 IX 1968.), SWKiP VI-IX 1968 r. (mps), [IPWW], t. 29, 293-295.

sanktuaria rozsiane po polskiej ziemi. Wskazał na prymat ducha nad ciałem, tego co niebieskie nad ziemskim, a wzór doskonałego połączenia tych dwóch wymiarów dostrzegł w Maryi, w której dokonało się wspaniałe powiązanie tego co Boże i ludzkie²³.

24. Poznań – xx. jezuici,
archidiec. poznańska, 12 X 1968 r.
– abp Antoni Baraniak

Koronacja Matki Bożej Różańcowej miała miejsce w roku tysiąclecia archidiecezji poznańskiej, w dniu tysiąclecia konsekracji Bazyliki Metropolitalnej Poznańskiej, dokonanej przez pierwszego biskupa Poznania, Jordana.

Uroczystość ta kończyła Synod Archidiecezji Poznańskiej, mający na celu odnowienie miejscowego Kościoła w oparciu o wskazania ostatniego soboru, którego postanowienia Arcybiskup pragnął uczynić, drogowskazem życia na najbliższe lata. Zawierzał to koronowanej właśnie Matce Bożej Różańcowej²⁴.

25. Kraków - kościół Mariacki,
archidiec. krakowska, 15 XII 1968 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja w Krakowie stała się okazją do pokazania syntezy czci i miłości Boga, Ojczyzny i Kościoła, świadectwem cudownej inkarnacji Boga-Człowieka w życie narodu.

Kościół Mariacki, w którym dokonała się koronacja Matki Bożej, był odpowiednim miejscem, aby unaocznic jak dzieje narodu zapisały się na murach tej świątyni poprzez sztukę, i liczne znajdujące się tam pamiątki.

W kazaniu Prymas bronił polskiej religijności ośmieszanej przez „postępowych” obywateli. Dał też osobiste świadectwo maryjnej pobożności, której się nie wstydził, ani też nie uważa się za zacofanego.

²³ TENŻE, *Powiązanie Bożego i ludzkiego w Maryi* (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej Miłosierdzia, Piekoszów 8 IX 1968 r.), SWKiP VI-IX 1968 r. (mps), [IPWW], t. 29, 317-327.

²⁴ A. BARANIAK, *Kazanie arcybiskupa Antoniego Baraniaka na uroczystość koronacji obrazu Matki Boskiej Różańcowej połączonej z zakończeniem synodu, 12 X 1968 r.*, „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej” 20(1969) 10-12.

Prymas przywołał wypowiedź papieża Pawła VI z 7 XII 1968 r. zawierającą aprobatę dla polskiej religijności. Dostrzega w niej głęboko wkorzoną w nasze życie cześć eucharystyczną i sankcjonuje polską drogę religijną: „do Jezusa przez Maryję”.

Całe bogactwo duchowe i religijne, które stoi za wszystkim, co doprowadziło do dzisiejszej koronacji, jest podążaniem „przez Maryję do Jezusa”²⁵.

26. Dąbrówka Kościelna, archidiec. gnieźnieńska, 15 VI 1969 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W Dąbrówce Kościelnej, która znajduje się na prastarym szlaku piastowskim prowadzącym tędy od Poznania przez Ostrów Lednicki do Gniezna, Prymas pokazał, jaki związek istnieje między tym szlakiem i obecnym na nim krzyżem Chrystusa i pod krzyżem obecną Matką Chrystusową, a takim znakiem obecności jest dąbrowieckie sanktuarium.

Podarowanie kielicha mszalnego przez pielgrzymów z diecezji poznańskiej, także licznie tu pielgrzymujących, stało się bodźcem do refleksji, którą Prymas podjął w kazaniu, ukazując Maryję jako kielich, Naczynie Wybrane przez Boga. Ona jest pierwszą, która złożyła ofiarę. Jej życie i postawa, jak nauczał Prymas, jest ofiarą poprzedzającą Ofiarę Krzyżową Jej Syna²⁶.

27. Lubawa, diec. toruńska, 2 VII 1969 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Homilię w Lubawie Prymas rozpoczął od nakreślenia obrazu spotkania dwóch Matek: Elżbiety i Maryi. Stał się on punktem wyjścia do pokazania roli Maryi w świecie i w Kościele Chrystusowym.

Zaangażowanie Maryi na rzecz Elżbiety pozwala nazwać Ją Pomocnicą Syna Bożego, gdyż wszystko, co się tam dokonało, ukie-

²⁵ S. WYSZYŃSKI, *Ku chwale Matki Boga Człowieka i Matki Kościoła* (Podczas koronacji krakowskiego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej i zakończenia nawiedzenia w archidiecezji krakowskiej, Kraków – kościół Mariacki, 15 XII 1968 r.), SWKiP X-XII 1968 r. (mps), [IPWW], t. 30, 183-190.

²⁶ TENŻE, *Podczas koronacji obrazu Matki Bożej* (Dąbrówka Kościelna 15 VI 1969 r.), SWKiP I-VI 1969 r. (mps), [IPWW], t. 31, 418-426.

runkowane było na będącego jeszcze w łonie Matki Syna Bożego. Taką pomocnicą swojego Syna pozostaje Maryja aż do Kalwarii i ta Jej rola przenosi się na Kościół i cały lud Boży. Pomoc Maryi przejawia się w przykładzie niezwyklej wierności, ofiary, poświęcenia, miłości i służby. O tym, jak zaznaczał Prymas, pisał Paweł VI w adhortacji „*Signum Magnum*”²⁷.

28. Myślenice, archidiec. krakowska, 24 VII 1969 r. – ks. kard. Karol Wojtyła

Koronowany obraz Matki Bożej w Myślenicach jest pierwszą kopią obrazu Matki Bożej Kalwaryjskiej.

Wielu artystów, jak zauważył kard. Wojtyła, stara się przy pomocy koloru, wyrazić tajemnicę człowieka, Niewiasty, która została tak nawiedzona przez Boga, tak przez Niego ogarnięta, że stała się Jego Matką. Ta Tajemnica Matki Bożej, jaką jest szczególna obecność Boga w Niej, domaga się coraz to nowych ujęć, coraz nowego wymiaru, podobną różnorodność obserwujemy w języku, w którym znajdujemy wiele tytułów na określenie tego, kim jest Maryja.

Koronacja według kard. Wojtyły odpowiada nie tyle wielkiej chwale i świętości Maryi, ile temu, co Ona uczyniła w naszych sercach, naszych duszach, a to z kolei domaga się znaku zewnętrznej czci.

Szczególnym względem, dla którego w tym okresie ma miejsce w naszej Ojczyźnie tak wiele koronacji (w samej archidiecezji krakowskiej Kardynał wymienił pięć), jest wydarzenie Tysiąclecia Chrztu Polski, które jest otaczane koronacjami obrazów bądź figur Matki Bożej, jakby wieńcem - dla zaznaczenia, że w mijającym tysiącleciu Matka Boża odegrała znaczącą rolę²⁸.

29. Golina, diec. kaliska, 23 VIII 1970 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Pochmurne niebo nad Goliną w czasie koronacji obrazu Matki Bożej skłoniło Prymasa do oddania sytuacji Ojczyzny w podobnej

²⁷ TENŻE, *Maryja – pomocnica Chrystusa, Kościoła i ludu Bożego* (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej, Lubawa 2 VII 1969 r.), SWKiP I - VII 1969 r. (mps), [IPWW], t. 31, 495-504.

²⁸ K. WOJTYŁA, *Kazanie wygłoszone w uroczystość koronacji obrazu Matki Bożej w Myślenicach, dnia 24 VIII 1969 r.*, ArKr.

tonacji. Dzisiejsze serca zgromadzonych napelnia radość, podobnie jak całe tysiącletnie dzieje Ojczyzny, choć przez nie przesuwaly się mgły, to serca były pełne żywej wiary, oddane Bogu i zawsze w nich panowało Słońce Boże, Jezus Chrystus, a z ust wypływała pieśń o Tej, która w swoich ramionach okazała nam Zbawienie, Bogurodzicy Dziewicy, Bogiem sławionej Maryi.

Prymas wyraził otuchę, że w narodzie polskim, nie ma zagrożenia niewiary, narzucanego przez siły wrogie Kościołowi. Wskazał na inne braki: na potrzebę pracy nad ukształtowaniem w sobie ducha ofiarności i miłości w życiu rodzinnym, potrzebę ofiary dla zachowania godności Dzieci Bożych, dla osiągnięcia ładu i spokoju w Ojczyźnie, potrzebę zerwania z pijaństwem. Wskazał na potrzebę pokoju i współdziałania w życiu sąsiedzkim, sumiennosci w pracy.

W centrum homilii została ukazana Maryja, nazwana pierwszym Kościołem, posiadająca pełnię cnót, które muszą się odtworzyć w życiu każdego dziecka Bożego, bo przez nie odmienia się nasze życie i świat oraz dokonuje upragniona odnowa soborowa²⁹.

30. Czerwińsk, diec. płocka, 6 IX 1970 r.

– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Pogłos pieśni: „Bogurodzica Dziewica...”, śpiewanej przez polskich żołnierzy, którzy tu w Czerwińsku zatrzymali się, podążając pod Grunwald, rozchodzi się poprzez historię narodu polskiego i stał się też punktem wyjścia dla myśli kazania Prymasa w Czerwińsku.

Kaznodzieja mówił o tym, że sprawa Krzyżaków i zwycięstwo grunwaldzkie znalazły swą kontynuację na Soborze Konstancjańskim w roku 1415, na którym Polacy ustami męża nauki polskiej, Pawła Włodkowica, stanęli w obronie wolności sumienia i kultury chrześcijańskiej Europy, której obca powinna być przemoc, natomiast powinno mieć miejsce pozyskiwanie dla Chrystusa prawdą ewangeliczną i gorącą miłością. To wartości, które Polacy wykuwali tu, w Czerwińsku, pod Grunwaldem, na Wszechnicy Krakowskiej i które obwieścili światu już w 1415 roku w Konstancji. O te wartości znowu upomniął się prymas Polski, przypominając, że *musi istnieć wolność sumienia, wolność religii, prawda Boża, czyniona w miłości*;

²⁹ S. WYSZYŃSKI, *Prawzór odnowy naszych serc* (Podczas koronacji obrazu Matki Bożej, Golina k. Jarocina 23 VIII 1970 r.), SWKiP VI-VIII 1970 r. (mps), [IPWW], t. 34, 233-241.

wolność umysłu, woli i serca; wolność miłowania i wyznawania Boga publicznie. Są to czynniki kulturotwórcze, mające znaczenie dla przyszłości, dla rozwoju ludów i narodów.

W homilii Prymas wyakcentował drogę pobożności polskiego narodu „przez Matkę do Syna”, a *przez Syna do Ojca Naszego, który jest w Niebie*. Droga ta przebiega przez Kościół, w którym zbawcze moce Jego Syna nieustannie działają, ożywiają, zbawiają, uświęcają, jednoczą i prowadzą do Ojca Niebieskiego³⁰.

31. Szamotuły, archidiec. poznańska, 20 IX 1970 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronowany obraz Matki Bożej Szamotulskiej, jak podaje historia, towarzyszył żołnierzom walczącym w odsieczy wiedeńskiej - przed nim kapelan króla Jana III Sobieskiego, o. Stanisław Papczyński (założyciel Zakonu Marianów), odprawił Mszę św. przed bitwą, która okazała się zwycięstwem przypisywanym przez samego króla wobec papieża, Bogu.

Kalwaria i krzyż, pod którym stała Maryja; Jasna Góra w czasie potopu szwedzkiego i Warszawa, przewyciężająca najazd Szwedów ze swoją patronką, Matką Bożą Łaskawą; Sobór Watykański II i ogłoszony na nim w trudnych dla Kościoła czasach tytuł „Matka Kościoła” - to znaki zwycięstwa Maryi.

Komplementarność mężczyzny i kobiety - to główna myśl, z której w drugiej części kazania, wyprowadził Prymas naukę dla życia społecznego, publicznego i rodzinnego, a gdzie Jezus i Maryja postawieni są, jako wzór dla człowieka. Ostatnia część kazania to gorące wołanie o serce. „Światu potrzeba serca”, aby mógł normalnie funkcjonować, bo bez serca życie ludzkie staje się koszmarem, pełnym twarżizny, nieufności, bezwzględności, a choroba ta, jak zauważa Prymas, dotyka nasze państwo³¹.

³⁰ TENŻE, „*Myśmy przyszłością narodu!*” *Ale jaką?* (Podczas koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia, Czerwińsk 6 IX 1970 r.), SWKiP IX-XII 1970 r. (mps), [IPWW], t. 35, 15-25.

³¹ TENŻE, *Związek Jezusa i Maryi w naszej Ojczyźnie i w Kościele* (Podczas koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia, Szamotuły, kolegiata 20 IX 1970 r.), SWKiP IX-XII 1970 r. (mps), [IPWW], t. 35, 59-68.

32. Wieluń, archidiec. częstochowska, 5 IX 1971 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Na koronację do Wielunia przybyła bardzo duża liczba biskupów, którzy po odbytych trzydniowych rekolekcjach na Jasnej Górze oddali rodzinę ludzką Matce Kościoła. Przyjechali do Wielunia na koronację Patronki Matek, jak gdyby do „polskiego Betlejem”. Do Matki, która jest, jak przypominają przytoczone w kazaniu słowa modlitwy Pawła VI z trzeciej sesji Soboru Watykańskiego II, Matką Dziecięcia Bożego, ale także Matką rodziny ludzkiej, wszystkich dzieci Bożych, jest obecną w Kościele Matką Kościoła, w tym roku uczczoną po raz pierwszy w Polsce, w tej tajemnicy, w święcie wyznaczonym na poniedziałek po Zesłaniu Ducha Świętego.

Prymas przywołał dwóch bohaterów: mjr Henryka Sucharskiego, którego prochy tego dnia spoczęły na Westerplatte, i o. Maksymiliana Kolbego, który będzie beatyfikowany 17 października. Słowa swoje skierował do matek i zachęcał je, aby nie bały się narodzić poczętych dzieci, bo z nich mogą wyrosnąć bohaterowie i wielcy Polacy, a to jest zasługą matek. *Bez ofiary i poświęcenia matek nie byłoby w Polsce sławnych królów, hetmanów, rycerzy. Nie byłoby wielkich poetów, pisarzy, malarzy. Nie mielibyśmy Mickiewicza, Słowackiego, Norwida, Krasińskiego, Sienkiewicza i Reymonta – ludzi, którzy ze swojego ducha czerpali moce natchnienia twórczego, aby naród miał czym żyć, aby miał się czym odżywiać. Gdyby nie było bohaterskich matek, nie mielibyśmy bohaterów w mitrach biskupich i sutannach kapłańskich*³².

33. Lutynia, diec. kaliska, 13 VIII 1972 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W kazaniu znajdują odzwierciedlenie takie wydarzenia, jak: zmierzające na Jasną Górę pielgrzymki z Warszawy i Poznania oraz odbywający się w Niepokalanowie Kongres Mariologiczny i Maryjny.

Motywnym wszystkich wątków podjętych w kazaniu jest apokaliptyczny obraz Niewiasty obleczonej w słońce. Zasadniczą prawdą, jaką przypomniał Prymas jest ta, że człowiekowi nie da się odebrać potrzeby patrzenia w niebo, nawet za cenę największych sukcesów na ziemi, dlatego Kościół zachęca do spojrzenia ku niebu. Zachęta ta znalazła

³² TENŻE, *Pocieszycielka Ludu Wieluńskiego* (Koronacja obrazu Matki Bożej, Wieluń, kolegiata 5 IX 1971 r.), SWKiP IX – XII 1971 r. (mps), [IPWW], t. 38, 37-44.

wyraz w końcu kazania, w konkretnym wezwaniu do złożenia rąk, do zgięcia kolan, do modlitwy - zwłaszcza w sytuacji przeciągających się tego roku żniw z powodu nadmiernych opadów deszczu.

Z postawy apokaliptycznej Niewiasty wydającej na świat dziecię w obliczu grożącego mu śmiertelnego niebezpieczeństwa, wysuwa Prymas wzór dla każdej matki, której każde dziecko jest największym Bożym darem dla narodu i Kościoła³³.

34. Smardzowice, diec. kielecka, 27 VIII 1972 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja Matki Bożej w Smardzowicach odbyła się dzień po uroczystościach Matki Bożej Jasnogórskiej, które stały się okazją do podziękowania Bogu za ustanowienie diecezji i powołanie biskupów rezydencjalnych na ziemiach zachodnich i północnych. Przed Panią Jasnogórską naród w swoich ślubach postanowił czynić to, co Syn każe, a więc: dochować wierności Bogu, Krzyżowi, Ewangelii, Kościołowi i Jego pasterzom, trwać w łasce uświęcającej, wolności od grzechu, pamiętać o wielkiej godności człowieka, bronić życia, wychowywać młode pokolenie w duchu Ewangelii, czuwać, by w Ojczyźnie nie było głodnych, płaczących, znużonych, opuszczonych, samotnych. Na trudne zadania narodowi dana jest Matka, która sama doświadczona trudnymi momentami w życiu pozostała wierna Bogu, a teraz rozumie wszystkie swoje dzieci całego Kościoła. Przez trudne drogi życia Maryi prowadzi Prymas słuchacza kazania, poddając kolejno te sytuacje analizie³⁴.

35. Rywałd Królewski, diec. toruńska, 3 IX 1972 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Zdarzenie, jakie miało miejsce w sanktuarium w Rywałdzie na początku lat trzydziestych XX wieku, kiedy to zostało przywrócone do życia zrozpaczonej matce-Cygance zmarłe dziecko, stało się inspiracją treści wygłoszonego tu podczas koronacji kazania. Jest ono

³³ TENŻE, *Z pól żniwnych patrzymy w niebo* (Koronacja obrazu Matki Bożej, Lutynia 13 VIII 1972 r.), SWKiP V-VIII 1972 r. (mps), [IPWW], t. 40, 313-323.

³⁴ TENŻE, *Homilia ks. prymasa Polski* [wygłoszona w czasie koronacji Matki Bożej Smardzowickiej 27 VIII 1972 r.], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 47(1972) 214-219.

apelem do dobrej woli polskich matek i ojców o nowe życie, o nowe dłonie dla Ojczyzny, bo dzieci zapewniają narodowi przyszłość i są jego najcenniejszym majątkiem.

Wobec doniesień o osiągnięciach w zagospodarowywaniu ziem odzyskanych, Prymas pyta, czy zdołamy te ziemie, przywrócone nam po wiekach przez Opatrzność Bożą, utrzymać, zagospodarować, zaludnić. Wyrazem zaufania Stolicy Apostolskiej do Polaków jest decyzja papieża Pawła VI z 26 czerwca 1972 roku – dekret o nowych diecezjach na ziemiach odzyskanych i powołaniu w nich biskupów rezydencjalnych³⁵.

36. Warszawa – kościół Matki Bożej Łaskawej, archidiec. warszawska, 7 X 1973 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja jest spłaceniem Maryi długu wdzięczności za przedziwną i wytrwałą obecność Matki Bożej Łaskawej od roku 1651 do chwili obecnej (sprowadzona została z Faenza we Włoszech).

W słowach Stwórcy, skierowanych do człowieka: „Niedobrze jest być człowiekowi samemu”, widział Prymas program, według którego Bóg postąpił i przy boku Adama postawił Ewę, przy boku Chrystusa – Maryję, Kościołowi daje Matkę. Wykroczenie poza ten program grozi człowiekowi fatalnymi skutkami. W związku z tym całe nauczanie zawarte w tym kazaniu sprowadza się do poczwórnego „biada”, wyrażonego przez Prymasa pod adresem narodu, Kościoła, rodziny, człowieka, dlatego naród musi mieć Matkę i Królową w Misterium Chrystusa i Kościoła. Musi być Ona obecna wśród rodzin, Ona ma być wzorem, a życie człowieka ukierunkowane ku Niej³⁶.

37. Wysokie Koło, diec. radomska, 18 VIII 1974 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja Królowej Różańca Świętego w Wysokim Kole stała się okazją do zastanowienia, co będzie z rodziną ludzką na świecie i w naszej Ojczyźnie w obliczu niepokojów świata, wśród zmiennych stanów

³⁵ TENŻE, *Potrzeba nam nowych ludzkich dłoni!* (Podczas koronacji figury Matki Bożej, Rywałd 3 IX 1972 r.), SWKiP IX-XII 1972 r. (mps), [IPWW], t. 41, 5-13.

³⁶ TENŻE, „*Biada stolicy samej*” (Uroczystość koronacji obrazu Matki Bożej Łaskawej, Patronki Stolicy, Warszawa, Bazylika Archikatedralna św. Jana 7 X 1973 r.), SWKiP IX-XII 1973 r. (mps), [IPWW], t. 44, 151-160.

i nastrojów pełnych lęku. Wobec wszystkich niepokojów i zagrożeń ukazał Prymas obraz apokaliptycznej Niewiasty. Ojczyzna nasza przypomina pustynię, na której Bóg, zabrawszy narodzone dziecię do swego tronu, Niewiastę schronił na pustyni i tam sam ją karmił.

Ten naród znajdujący się na swojej dziejowej pustyni pod opieką swej najlepszej Matki i Królowej toczy boje o Boga i Jego prawo, o Chrystusa i Jego Ewangelię, o Kościół Boży i Jego prawa w naszej Ojczyźnie, a bronią jego jest modlitwa „Anioł Pański” i „Różaniec”, do jego odmawiania szczególnie tu, u stóp Królowej Różańca Świętego, zachęcał Prymas w ślad za ogłoszonym przez papieża Pawła VI, 2 lutego tego roku dokumentem „O pogłębieniu naszej pobożności i czci do Matki Chrystusowej”, w którym Papież zaleca właśnie te dwie modlitwy: „Anioł Pański” i „Różaniec”³⁷.

38. Kawnice, diec. wrocławska, 1 IX 1974 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Kawnicach leży na historycznym szlaku z Poznania do Warszawy. Stąd w kazaniu znalazł odzwierciedlenie wątek historyczny i patriotyczny.

Dzieje Ojczyzny pokazały, że nieraz wróg próbował przerwać łączność między pełnym siły duchowej narodem a ośrodkami stowięcymi o Jego państwowości. Jednak naród na historycznym niebie swych dziejów zawsze miał „Wielki Znak”, pełen nadziei, Niewiasty obleczonej w słońce, po stronie której stał Bóg, aby bronić Bożego Syna i Jego Kościoła. Ten naród miłujący Chrystusowy pokój sam nigdy nie był agresorem i zagrożeniem innego narodu. Prymas odniósł się w kazaniu do słuchaczy, pracowników powstałego wielkiego Zagłębia Konińskiego, którzy będąc rolnikami, przemienili swoje życie, a teraz potrzeba im mocy, siły i pocieszenia w nowej sytuacji. Czyni to Maryja, a Prymas zachęca, aby odwzajemnić tę postawę dla Matki Pocieszenia w swoich sercach, wolnych od grzechu i gotowych służyć bliźniemu³⁸.

³⁷ TENŻE, *Podczas koronacji Matki Bożej Różańcowej* (Wysokie Koło 18 VIII 1974 r.), SWKiP VIII-IX 1974 r. (mps), [IPWW], t. 47, 82-91.

³⁸ TENŻE, *Podczas koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia* (Kawnice 1 X 1974 r.), SWKiP VIII-IX 1974 r. (mps), [IPWW], t. 47, 146-154.

39. Lewiczyn, archidiec. warszawska, 10 VIII 1975 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja Matki Bożej w Lewiczynie odbywa się w okresie, kiedy, jak to określił Prymas, Polska jest nabrzmiąta pobożnością ku czci Najświętszej Maryi, bowiem w tym czasie z Warszawy na Jasną Górę podąży pieszka pielgrzymka, a diecezję wrocławską nawiedza obraz Matki Bożej.

Lewiczyn położony wśród grójeckich sadów, w okolicach, które żywią stolicę, stał się okazją do przypomnienia w kazaniu obowiązku szacunku, miłości i przywiązania do ziemi ojczystej, a w końcowej jego części Prymas wezwał do uczynienia zobowiązania wierności ziemi ojczystej, Bogu Stworzycielowi nieba i ziemi, Ewangelii, Krzyżowi, Kościołowi i Maryi Matce Kościoła³⁹.

40. Jodłówka, archidiec. przemyska, 31 VIII 1975 r.
– bp Jerzy Ablewicz

Bp Jerzy Ablewicz, ordynariusz sąsiedniej diecezji tarnowskiej, zwraca uwagę na fakt, że pierwsze pocieszenie po grzechu pierworodnym otrzymała ludzkość w raju, gdy usłyszała zapowiedź, że Niewiasta podepcze głowę węża. Od tamtej pory szatan pociesza ludzkość przez znieczulanie człowieka na grzech. Bóg natomiast pociesza nas przez Maryję.

Kaznodzieja zestawia ze sobą dwa wydarzenia ewangeliczne: cud w Kanie Galilejskiej i krzyż Chrystusowy, naucza, że bez krzyża nie byłoby Kany Galilejskiej - w najszerszym pojęciu tych niezliczonych łask Bożych, które ludzie otrzymują na świecie.

Właśnie tam, pod Krzyżem, rozpoczęło się duchowe macierzyństwo Maryi. Przez Maryję Bóg nas pociesza i wychowuje. Od tysiąca lat przez Maryję pociesza nasz naród i diecezję przemyską, która dzisiaj uroczystością rozpoczyna obchody 600-lecia swojego istnienia. W tej diecezji Maryja w sposób szczególny zaznaczyła swoją obecność w licznych sanktuariach, przez pobożność maryjną biskupów i wszystkich wiernych, których zmysł wiary kaznodzieja określa zmysłem maryjnym⁴⁰.

³⁹ TENŻE, *Koronacja obrazu Matki Bożej* (Lewiczyn, 10 VIII 1975 r.), SWKiP VII-IX 1975 r. (mps), [IPWW], t. 51, 42-53.

⁴⁰ J. ABLEWICZ, *Kazanie wygłoszone w czasie koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia w Jodłówce 31 VIII 1975 r.* (rps). Archiwum sanktuarium Matki Bożej w Jodłówce.

41. Sejny, diec. elcka, 7 IX 1975 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Koronacja figury Matki Bożej Sejneńskiej, która należy do tzw. „Madonn szafkowych” (po otworzeniu przedstawia Trójcę Świętą, przed którą modlą się postacie osłonięte płaszczem Matki Bożej), stała się okazją do podjęcia w kazaniu tematu Trójcy Świętej w następującej kolejności: Trójca Święta a Maryja, Trójca Święta a Kościół, Trójca Święta a chrześcijanin.

W figurze Matki Bożej Sejneńskiej zawarta jest tajemnica każdego człowieka i w niej, jak mówił Prymas, jest prototyp działania Boga na człowieka⁴¹.

42. Głogowiec, diec. łowicka, 14 IX 1975 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Sanktuarium Matki Bożej w Głogowcu zostało szczególnie dostrzeżone przez Pawła VI, który w czasie audjencji na Watykanie wręczył prymasowi Wyszyńskiemu korony dla Matki Bożej w Głogowcu, jako znak swojej łaskawości i dobroci.

Przypadające w dniu koronacji liturgiczne święto Podwyższenia Krzyża Świętego stało się okazją do przypomnienia, że Chrystus został pierwszy uwieńczony koroną na krzyżu. Wspomniał także Prymas wizję św. Jana, w której Maryja obleczona jest w wieniec z gwiazd dwunastu.

Przeżywane jednocześnie uroczystości dożynkowe stały się okazją do poruszenia tematu polskiej wsi, problemów rolników indywidualnych niedocenianych przez państwo, a którego owoc pracy jest błogosławieństwem dla nas wszystkich⁴².

43. Obory, diec. płocka, 18 VII 1976 r.
– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

W pierwszych słowach kazania została podkreślona łączność przewodniczącego uroczystości z papieżem Pawłem VI. Widowym

⁴¹ TENŻE, *Maryja - ukształtowana przez Trójcę Świętą - wzorem dla nas* (Koronacja Matki Bożej Sejneńskiej, Sejny 7 IX 1975 r.), SWKiP VII-IX 1975 r. (mps), [IPWW], t. 51, 134-143.

⁴² TENŻE, *Błogosławiony owoc żywota ludzkiego* (Koronacja obrazu Matki Bożej, Patronki Ziemi Kutnowskiej, Głogowiec 14 IX 1975 r.), SWKiP VII-IX 1975 r. (mps), [IPWW], t. 51, 177-188.

znakiem tej łączności był używany przez Prymasa podarowany mu pastorał, którym posługiwał się papież Paweł VI, jako arcybiskup mediolański. Kontekstem rozważań stały się bolesne dzieje ziemi oborzańskiej, które przypomniał Prymas, a na której osiadła Matka Boża Bolesna. Potomkom przychodzących tu przez wieki, których boleść już zamieniła się w radość, pozostawia przesłanie o tym, że wiara w Ewangelię i moc prawdy Bożej jest dla nas i naszego narodu szczególnie doniosła i konieczna. W Świątyni Jerozolimskiej Maryja usłyszała przesłanie, że Jej Syn będzie znakiem na powstanie sprawiedliwych, gdyż burze, potopy, najazdy i klęski – to wszystko przeminie, a pozostanie Dobra Nowina – nowina pokoju, miłości, sprawiedliwości, nowina laski, przebaczenia i pojednania wszystkich dzieci Bożych⁴³.

44. Biechowo, archidiec. gnieźnieńska, 12 IX 1976 r. – prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Z koronacją obrazu Matki Bożej wiąże się interesujące wydarzenie. Po decyzji o koronacji w 1962 roku, obraz pochodzący z XVII w. poddano pracom konserwatorskim i odkryto, że pod zewnętrznym obrazem znajduje się wizerunek wcześniejszy o 200 lat. Zewnętrzny obraz przeniesiono na inny podkład i uczyniono z niego zasłonę obrazu starszego, cenniejszego, który postanowiono ukoronować.

Kazanie rozpoczęło się niecodziennie. Prymas ustosunkował się do zorganizowanej przez Poznańskie Przedsiębiorstwo Rozrywkowe obok miejsca uroczystości, imprezy rozrywkowej dla młodzieży. Uznał to jako umyślne przeszkadzanie kultowi Bożemu. Zaznaczył, że dzieje się to wbrew konstytucji i jeśli jego głos okaże się bezskuteczny, zmuszony będzie wystąpić z oskarżeniem publicznym. Młodzież, zwłaszcza katolicką wezwał do opuszczenia terenu rozrywkowego.

W czasie odbywającej się koronacji Matki Bożej Pocieszenia Prymas wskazał na momenty historii zbawienia, które ze strony Boga, Pana dziejów i historii, są wyrazem pocieszenia człowieka. Są to: zapowiedź Niewiasty depczącej głowę węża w raju – podstawa tytułu „Pocieszycielka” dla Maryi; wypowiedź proroków, zapowiadająca przyjście Emanuela; zwiastowanie w Nazaret; „Magnificat”

⁴³ TENŹE, *Patronce Ziemi Bolesnej* (Podczas uroczystości koronacji Matki Bożej Oborzańskiej, Obory 18 VII 1976 r.), SWKiP V - VIII 1976 r. (mps), [IPWW], t. 54, 171-176.

w Ain Karim zapewniające, że Bóg czuwa nad swoimi dziećmi i zawsze się o nie upomni i wreszcie Betlejem i narodzenie Boga-Człowieka. Wspominany jest tu moment drogi krzyżowej, na której Maryja szczególnie zrealizowała się w roli Pocieszycielki względem swojego Syna; scena dialogu Jezusa z Janem, w której otrzymaliśmy w osobie Maryi Pocieszycielkę, a także zaznaczona została obecność Maryi, Pocieszycielki w Kościele. Prymas odniósł się do faktów mających miejsce w Związku Radzieckim, gdzie kościoły przeznaczone są na cele pozareligijne, na przykład kulturalne, w imię postępu i nowej kultury. Za przykład prawdziwej kultury postawił biechowian, którzy należycie przygotowali się na tę uroczystość oraz zadbali o swoją świątynię.

Jak na początku kazania mówił o młodzieży, na którą uczyniono tu „zamach”, tak na końcu zaapelował do młodych o wierność, miłość ku Bogu i Chrystusowi i zapewnił o zwycięstwie⁴⁴.

45. Błotnica, diec. radomska, 21 VIII 1977 r. – ks. kard. Karol Wojtyła

Koronacja Matki Bożej Pocieszenia w Błotnicy, jak się wyraził w homilii ks. kard. Wojtyła, była szczególnie potrzebna na tym miejscu wobec smutku, jakiego w ostatnim czasie doznała ziemia radomska i w czasie wypadków robotniczych w Radomiu. Zapewnił o obecności episkopatu z pokrzywdzonymi.

„Matko Pocieszenia, wejdź w życie naszych rodzin” - to prośba, która się przewijała przez całe kazanie. Kardynał stanął w obronie życia nienarodzonych dzieci, przypomniał o wielkiej godności człowieka, który rodzi się nie tylko dla rodziców, ale też dla społeczeństwa, narodu i Kościoła. Politykę prorodzinną uznał za największy problem polityki społecznej. Po wydaniu dziecka na świat za rzecz najpilniejszą uznał wychowanie, które jest kontynuacją rodzenia. W tym miejscu powiedział, że szkoła nie może być konkurentem rodziny.

Kardynał wspominał swojego poprzednika na stolicy biskupiej w Krakowie, biskupa Karola Skórkowskiego, błotnickiego proboszcza, patriotę usuniętego z Krakowa przez zaborców w czasie powstania listopadowego.

⁴⁴ TENŻE, *Podczas koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia* (Biechowo 12 IX 1976 r.), SWKiP V-VIII 1976 r. (mps), [IPWW], t. 55, 12-22.

Na koniec podziękował biskupowi sandomierskiemu Piotrowi Gołębiowskiemu za jego postawę i zażegnanie prób rozbitcia jedności Kościoła przez władze państwowe w 1968 r. w Wierzbicy⁴⁵.

46. Osieczna, archidiec. poznańska, 5 VIII 1979 r. – abp Jerzy Stroba

Podczas uroczystości koronacji Matki Bożej abp Jerzy Stroba odebrał z rąk bp T. Ettera, przedstawiciela Ojca Świętego, paliusz – oznakę władzy metropolitalnej.

W kazaniu kaznodzieja zestawiał dwa zwroty: „Matka Bolesna” i „Matka Kościoła”. Pokazał, jak Kościół rodzi się z cierpienia, w którym uczestniczy Jego Matka. Kościół narodził się pod krzyżem, rodził się z męczeństwa męczenników, a współcześnie rodzi się nieustannie z cierpienia i trudu jego wyznawców.

Odnosząc się do sytuacji współczesnej, abp Jerzy Stroba powiedział, że aby rodzić Kościół, nie wystarczy być ochrzczonym, czuć tak jak On, ale rodzić w życiu codziennym, za cenę ofiary i cierpienia. Korony na skroniach Matki Bożej są znakiem, że Ona jest gotowa nam pomagać w rodzeniu Kościoła swojego Syna⁴⁶.

47. Pszów, archidiec. katowicka, 9 IX 1979 r. – bp Herbert Bednorz

W całym kazaniu przewija się wątek wiary. Bp Herbert Bednorz podkreśla żywą, niesłabnącą wiarę ludu śląskiego.

Wyraża przekonanie, że ten lud pragnie pozostać wierny Kościołowi, nie rozstaje się nigdy z Maryją, która pozostaje dla niego wzorem do naśladowania.

Pogłębieniu wiary ma służyć koronacja Matki Bożej, która jak zapewniał kaznodzieja, pomoże nie tylko zachować, ale także rozwijać, ożywiać i pogłębiać wiarę zwłaszcza w rodzinach, w które Maryja

⁴⁵ K. WOJTYŁA, *Homilia kardynała Karola Wojtyły metropolity krakowskiego – obecnie papieża Jana Pawła II wygłoszona w Błotnicy (diecezja sandomiersko-radomska) w czasie koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia 21 sierpnia 1977 r.* (mps). Archiwum sanktuarium Matki Bożej w Błotnicy.

⁴⁶ J. STROBA, *Kazanie wygłoszone przez księdza arcybiskupa metropolitę poznańskiego – Jerzego Strobę w uroczystość koronacji laskami słynącego obrazu Matki Bożej Bolesnej w kościele OO. Franciszkanów w Osiecznej k. Leszna w niedzielę, dnia 5 sierpnia 1979 roku* (mps), Archiwum sanktuarium w Osiecznej.

Uśmiechnięta pomoże wprowadzić cenny dar Ducha Świętego – radość.

Kaznodzieja, odnosząc się do sytuacji politycznej, zapewnia, że nie ulegniemy radykalizacji w wierze. Ożywienie i pogłębienie wiary były też głównym akcentem pielgrzymki Ojca Świętego do Ojczyzny, podczas której w Częstochowie poświęcił korony dla Matki Bożej Uśmiechniętej⁴⁷.

48. Wambierzyce, archidiec. wrocławska,

17 VIII 1980 r.

– prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

Na wstępie kazania Prymas zauważył obecność na uroczystości pielgrzymów z różnych krajów: Czechów, Słowaków, Węgrów, Morawian, Łużyczan, a także Austriaków i Niemców. W odbywającej się uroczystości widział niezwykle dzieło pojednania, które przez Ewangelię i przez Krzyż, Kościół sprawuje wśród ludów i narodów.

W homilii Prymas skupił się na przesłaniu, jakie niesie w swoim artystycznym kształcie Matka Boża Wambierzycka. W ręku Dzieciątka Jezus znajduje się gołąb, symbol Ducha Świętego, tego co nadprzyrodzone, w ręku Matki owoc, symbol tego co ziemskie.

Przesłaniem pozostawionym przez Prymasa jest wezwanie do równowagi między porządkiem nadprzyrodzonym-Bożym a porządkiem przyrodzonym - ziemskim.

Powyższe myśli sprzyjały ustosunkowaniu się do dokonujących się w Polsce strajków sierpniowych, w których naród podjął wysiłek walki o należne prawa społeczne, moralne, ekonomiczne i kulturalne. Prawa mające zagwarantować spokój i równowagę, których uczymy się kontemplując postać pokornej Pani Wambierzyckiej⁴⁸.

49. Lipinki, diec. rzeszowska, 17 VIII 1980 r.

– bp Ignacy Tokarczuk

Ks. bp Ignacy Tokarczuk wielką wrażliwość narodu polskiego na kult Matki Bożej nazywał tajemnicą naszego narodu. Jak wyja-

⁴⁷ H. BEDNORZ, *Chwała Maryi Pszowskiej* (Fragmenty kazania biskupa katowickiego na uroczystość koronacji obrazu Matki Boskiej Pszowskiej), „Gość Niedzielny” 30 IX 1979, nr 39/1979, 1 i 4.

⁴⁸ S. WYSZYŃSKI, *Per Mariam – ad Jesum* (Podczas uroczystości koronacji Matki Bożej Wambierzyckiej Królowej Rodzin, Wambierzyce 17 VIII 1980 r.), (mps), IPWW, nr inw. 11509.

śnił kaznodzieja, kult ten wynika z wielkości i zrozumienia roli Matki Bożej w całej historii zbawienia. Do swojego trudnego zadania bycia Matką Syna Bożego i wszystkich ludzi, Bóg przygotował Maryję w sposób szczególny, przez cztery podstawowe łaski, które kaznodzieja przybliżył, tj. przez niepokalane poczęcie, pełnię świętości, macierzyństwo dziewicze oraz wniebowzięcie. Prawdy te tworzą podstawowy element w konstrukcji prawd wiary.

Moc, jaka tkwi w narodzie, Ksiądz Biskup przypisuje Maryi, która okazuje się być wierną zawartemu z naszym narodem przymierzu.

Odpiera zarzuty, jakoby nasza pobożność religijna była tylko uczuciowa, sentymentalna, przelotna. Nie czyni z Maryi Boga, ale nazywa Ją „Wszchemocą Błagającą”, ze względu na Boże macierzyństwo⁴⁹.

50. Hodyszewo, diec. łomżyńska, 31 VIII 1980 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Koronacja Matki Bożej Hodyszewskiej dokonała się w dniu podpisania porozumień sierpniowych pomiędzy rządem PRL a Związkiem Zawodowym „Solidarność”. Koronacji miał dokonać prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński.

Na początku kazania kard. Macharski wyjaśnił nieobecność Prymasa, podając jako przyczynę roztrpność, która kazała mu w dniu dzisiejszym pozostać w Warszawie.

Kaznodzieja odniósł się także do wydarzeń aktualnych, wyraził przekonanie, że *najgorsze przeciwności, lęki i obawy ostatnich dni, są już za nami*, a także nadzieję, że podjęte przez rząd zobowiązania zostaną dotrzymane. Wyraził życzenie i ufność, że komunikat zbierającej się po raz drugi w przeciagu tygodnia Rady Głównej Episkopatu zostanie w pełni przekazany społeczeństwu.

Myśli podjęte w homilii były związane z Panią Hodyszewską, Matką trudu człowieka, nazywaną przez rolników Matką Bożą Siewną. Ona jest Matką rodziny polskiej, w której spotykają się polskość i chrześcijaństwo, oraz Matką całej naszej umiłowanej Ojczyzny. W Jej opiekę oddał Kardynał wszystkich Polaków i tych, którzy nawet Jej nie uznają⁵⁰.

⁴⁹ I. TOKARCZUK, *Kazanie ks. biskupa Ignacego Tokarczuka, ordynariusza diecezji przemyskiej, wygłoszone w czasie koronacji łaskami słynącej figury Matki Bożej w Lipinkach w dniu 17 VIII 1980 r.* (mps). Archiwum sanktuarium Matki Bożej w Lipinkach.

⁵⁰ F. MACHARSKI, *Homilia wygłoszona w Hodyszewie z okazji koronacji obrazu Matki Bożej Hodyszewskiej 31 VIII 1980 r.*, „Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej” 42(1980) nr 4, 28-31.

51. Różanystok, archidiec. białostocka, 28 VI 1981 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Koronacja Matki Bożej w Różanymstoku jest pierwszą koronacją po śmierci prymasa ks. kard. Stefana Wyszyńskiego.

Kardynał Macharski przypomniał jego wielki program odnowy chrześcijańskiej na naszych ziemiach, który skupił się na pobożności, miłości, czci Matki Najświętszej.

Istotnym elementem tego programu były koronacje licznych obrazów Matki Bożej odbierających cześć na naszej ziemi, tworzących wielką rodzinę sanktuariów naszej ziemi, skupionych wokół centrum, jakie stanowi sanktuarium Jasnogórskie.

Kaznodzieja wskazał na zaangażowanie prymasa Wyszyńskiego w Kościół powszechny, jego wezwania do pokoju na świecie. By tym wszystkim obowiązkom sprostać, trzeba było być człowiekiem zawierzenia, a takim był prymas Wyszyński.

Końcowa część kazania jest wezwaniem do wszystkich uczestników uroczystości, aby byli ludźmi zawierzenia⁵¹.

52. Wola Gułowska, diec. siedlecka, 5 IX 1982 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronacja Matki Bożej Gułowskiej odbyła się w roku jubileuszu 600-lecia Jej obecności w Obrazie Jasnogórskim. Ale, jak przypomniał Prymas, nasz związek z Maryją rozpoczął się z chwilą przyjęcia chrztu, kiedy staliśmy się Kościołem, którego Matką jest Ona - Maryja, przez naród polski nazwana i obrana za Królową. Będąc Nią, nie przestaje być Matką. A jako Matka ma względem nas szczególne prawa. Jako Matka, chce być obecna w polskich rodzinach, pomagać im w utrzymaniu jedności rodzinnej, chce, aby rodzina była Bogiem silna. Wzmocnić zaś rodzinę może chrześcijańskie przeżywanie niedzieli, troska o permanentną katechizację i to nie tylko dzieci.

Od czasu II wojny światowej Matka Boża Gułowska była Patronką Żołnierzy Września, tu w pobliżu, rozegrała się ostatnia bitwa kampanii wrześniowej. Przed, a potem i po bitwie, przychodzili do Niej żołnierze - jako do Tej, która razem z nimi przeżyła tragiczne

⁵¹ TENŻE, *Przemówienie* [kazanie] w czasie koronacji [obrazu Matki Bożej w Różanymstoku 28 VI 1981 r.], „Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku” 7(9) (1981) nr 4 (42), 61-62.

chwile naszych niedawnych dziejów. Teraz, w dniu koronacji, prymas Polski prosi wobec Niej o pokój oraz o to, by pozostała nam Królową Pokoju⁵².

53. Płoki, archidiec. krakowska, 8 IX 1982 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Koronacja w Płokach wypadła po niecałym roku od ogłoszenia stanu wojennego. Kardynał Macharski odniósł się do obecnej sytuacji w Ojczyźnie, w której został zerwany dialog pomiędzy rządem a społeczeństwem, zostały zawieszane oddolne struktury społeczne, a ma tu Kardynał na myśli zawieszony Związek Zawodowy „Solidarność”, który był partnerem nie tylko do rozmowy, ale i do budowania lepszego życia na polskiej ziemi. Dzięki temu ruchowi Polacy mogli się bardziej niż dawniej poczuć gospodarzami na tej ziemi.

Kardynał apelował, *aby nie zginęło nic z tego, co wielkie, sprawiedliwe, to co powstało w ostatnich dwóch latach.*

U Matki Bożej Opiekunki Górników i Hutników, powołując się na Jana Pawła II, podał dwoistą diagnozę choroby, która może dotyczyć polskie rodziny. Każę patrzeć tam, gdzie się rządzi krajem, i pytać, jak się układają sprawy bytowo-socjalne rodzin, ale trzeba też zaglądać do serca rodzin.

Zapewniając, że nie boi się tematów trudnych i nie chce od nich uciekać, wystąpił z gorącym apelem, który momentami zamienia się w błaganie, o szacunek dla życia nienarodzonego. Zapewnia, że naród, który chce się odzegnać od gwałtu i przemocy, nie może zabijać bezbronnych dzieci. Na koniec wzywa do oddania siebie, rodzin, Ojczyzny, Kościoła w opiekę Maryi i prosi, aby uczynić to w godzinie koronacji, którą nazywa godziną zmiłowania Bożego⁵³.

⁵² J. GLEMP, *Tu pragniemy zaczerpnąć mocy duchowej, którą Ona posiada* (Kazanie podczas koronacji obrazu Matki Bożej, Wola Gulowska, sanktuarium maryjne, kościół pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny), w: TENZE, *Nauczanie pasterskie 1981-1982*, t. 1, Poznań 1988, 580-585.

⁵³ F. MACHARSKI, *Kazanie wygłoszone w Płokach podczas koronacji obrazu Matki Bożej w niedzielę 12 IX 1982 r.*, „Notificaciones” 70(1982) 221-224.

54. Sierpc, diec. płocka, 21 VIII 1983 r.
– ks. kard. Franciszek Macharski

Nawiązując do słów Maryi z „Magnificat” o miłosierdziu Boga, które spływa na ludzi z pokolenia na pokolenie, kard. Macharski wskazuje, że takim pokoleniem, które dostało miłosierdzia Bożego, jest to, które dziś zgromadzone uczestniczy w koronacji figury Matki Bożej. Pyta o najgłębszą przyczynę, która sprawia, że ludzie się tu gromadzą. Korzeniem tego wszystkiego stał się Jezus, Ukrzyżowany i Zmartwychwstały. Jemu i Jego Bolesnej Matce Bóg okazał miłosierdzie w zmartwychwstaniu i wniebowstąpieniu.

Dzięki tamtej Męce i tamtej cierniowej koronie możliwe są te złote korony, które dziś nakładamy na skronie Jezusa i Maryi, będące zarazem znakiem naszego zwycięstwa.

W zgromadzeniu tym, mówi Kardynał, tkwi siła do przeciwstawienia się temu, co chciałoby zdusić wyznawaną wiarę.

Apeluje też o dochowanie wierności Chrystusowi i wartościom mającym w Nim źródło, tj. miłości, wolności, sprawiedliwości. Zapewnia o solidarności duchowieństwa z ludem wobec wszystkich niedogodności obecnego czasu, który jest w dalszym ciągu czasem trwającego stanu wojennego⁵⁴.

55. Szczyrzyc, diec. tarnowska, 19 VIII 1984 r.
– prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronacja Matki Bożej w Szczyrzycu odbywa się w ramach obchodów jubileuszu 750-lecia pobytu cystersów w Szczyrzycu. Stała się ona okazją do podkreślenia zasług tego zakonu dla Szczyrzycy, okolic i naszej Ojczyzny. Pokazana została konieczność przenikania się modlitwy i pracy dla skuteczności obydwu. Przybliżona została postać św. Bernarda z Clairvaux, z którego duchowości, jak sugeruje Prymas, wyrasta tu, w Szczyrzycu, kult do Matki Najświętszej⁵⁵.

⁵⁴ TENŻE, *Kazanie wygłoszone podczas uroczystości koronacji statuy Matki Bożej w Sierpcu* (21 VIII 1983 r), „Miesięcznik Pastorski Płocki” 69 (78) (1983) 435-438.

⁵⁵ J. GLEMP, *Homilia kardynała Józefa Glempla, prymasa Polski podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej w Szczyrzycu* (19 VII 1984 r), „Currenda” 134(1984) 258-261.

56. Płonka Kościelna, diec. łomżyńska, 30 VI 1985 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Wniebowzięta Matka Boża Płonkowska od dnia koronacji, która przypadła w Światowy Dzień Młodzieży, w dekrete koronacyjnym otrzymała jeszcze jeden tytuł - Królowej Młodzieży.

Koronacja Matki Bożej w Płonce jest ludzką chwałą oddaną Maryi, jak nauczał prymas Glemp, którą odbiera w niebie od Boga, za swoją wierność, zrozumienie nauki Chrystusa, za urzeczywistnianie w życiu wszystkich Jego przykazań.

Dalszą część przemówienia kaznodzieja poświęca orędziu Matki Bożej, która przed laty, tu, w Płonce, dwukrotnie objawiła się Katarzynie Roszkowskiej (w roku 1673). Prymas mówił o poszanowaniu dnia świętego, o znaczeniu tego dnia dla chrześcijanina, o centralnym miejscu Mszy św.

Wspomniał też o nadużywaniu alkoholu, ale tu przed Królową Młodzieży, zauważa pozytywne zjawisko, że ogromna część młodych ludzi dystansuje się do dawnego stylu życia. Za rzecz niezmiernie ważną w trosce o odrodzenie narodu uważa tworzenie klimatu trzeźwości, aby w ten sposób zło dobrem przewyciężyć⁵⁶.

57. Krypno, archidiec. białostocka, 8 VIII 1985 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Słowo Ewangelii dnia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny – ciąg genealogiczny od Abrahama do Józefa – ukazujący przekaz wiary przez pokolenia oraz słowa „Nie bój się wziąć do siebie Maryi”, stały się filarami homilii prymasa Glempla.

Często pojawiał się temat rodziny, bo to w niej, jak uczył Prymas, jest przekazywana żywa wiara, a kultura pielęgnowana w rodzinie stanowi o poziomie kultury całego narodu.

Ewangeliczne słowa: *Nie bój się wziąć do siebie Maryi* (por. Mt 1, 20) kieruje Prymas do rodzin, aby nie bały się przyjąć nowego życia i znalazły w sobie siły, aby je uchronić przed zagrożeniami i wychować pokolenie, które będzie zdolne stworzyć cywilizację miłości.

Z taką pomocą spieszy rodzinom po raz drugi peregrynujący po wszystkich parafiach wszystkich diecezji obraz Matki Bożej Jasno-

⁵⁶ TENZE, *Maryja uczy święcić Dzień Pański* (Homilia podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej, Płonka Kościelna, teren przy kościele pod wezwaniem św. Michała Archaniola), w: TENZE, *Nauczanie pasterskie* 1985, t. 4, Poznań 1989, 447-451.

górskiej. W związku z tym pierwszym wezwaniem Prymasa do rodzin pozostają słowa: *Nie bój się przyjąć Maryi, do swojej rodziny, do swojego serca*⁵⁷.

58. Wójcice (Łopatyn), diec. opolska, 10 VIII 1986 r.
– ks. kard. Henryk Gulbinowicz

Ks. kard. Henryk Gulbinowicz przypomniał okoliczności, w których Matka Boża „zamieszkała” w Łopatynie, na 18 lat przed pierwszym rozbiorem Polski, aby nieść pomoc i pociechę mieszkańcom kresów wschodnich, którzy Jej najbardziej potrzebowali. Jej wizerunek w Łopatynie miał oddziaływanie ekumeniczne, bo do niej przychodzili katolicy obu obrządków oraz prawosławni.

Kardynał podał teologiczne uzasadnienie oddawania hołdu i czci Matce Bożej. Jest nim wybranie na Matkę Boga, stąd poprawny kult Matki Bożej zawsze jest związany ze czcią Jej Syna, a Syna z Jego Matką.

Kardynał poczynił spostrzeżenie, że słowa z „Magnificat” są w Piśmie świętym jedynymi słowami Maryi o sobie samej. Następne wypowiedziane przez Nią w Kanie, odnoszą się do ludzi, aby słuchali Jej Syna, który nie nakazuje ludziom niczego, co by nie służyło pokojowi sumienia ludzkiego. W tym miejscu kaznodzieja przechodzi do sformułowania wniosków moralnych⁵⁸.

59. Ostrowąs, diec. wrocławska, 24 VIII 1986 r.
– prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

W pierwszych słowach kazania Prymas przedstawił Maryję jako Księżną Kujawską, Panią Kujaw, do której ludzie tej ziemi w najtrudniejszych sytuacjach zwracają się z ufnością.

Ziemia kujawska poniosła najwięcej strat w czasie okupacji hitlerowskiej, a wiarę ludu tej ziemi - jak mówił Prymas - wspomagała Maryja. Następnie ukazał Maryję jako Królową Polski, która w kopii obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej po raz drugi nawiedza swoje dzieci we wszystkich parafiach i diecezjach.

⁵⁷ TENŻE, *Przekazicielka Bożej Miłości* (Homilia podczas koronacji obrazu Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus, Krypno, kościół pod wezwaniem Narodzenia NMP), w: TENŻE, *Nauczanie pasterskie* 1985, t. 4, Poznań 1989, 536-539.

⁵⁸ H. GULBINOWICZ, *Homilia kardynała Henryka Gulbinowicza metropolity wrocławskiego wygłoszona podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Boskiej Łopatynskiej w Wójcicach*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” 41(1986) 365-367.

Maryja jako Matka Kościoła powszechnego jest ukazana poprzez oddziaływanie w swoich sanktuariach, w których gromadzą się ludzie nie tylko z jednej parafii, dekanatu czy diecezji, dzięki czemu można odczuć posmak Kościoła powszechnego.

Prymas wspominał także o mającym się odbyć w najbliższych tygodniach w Lublinie Kongresie Maryjnym i Mariologicznym, z którym powiązał zasadę „przez Maryję do Jezusa”. Wyraził życzenie, aby stał się on przygotowaniem do przyszłorocznego Krajowego Kongresu Eucharystycznego z udziałem Ojca Świętego.

Kończąc, przypomniał, że program edukacyjny Maryi: „co Syn mój wam każe, to czyńcie”, jest wciąż aktualny⁵⁹.

60. Kazimierz Dolny, archidiec. lubelska, 31 VIII 1986 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Koronacja Matki Bożej Kazimierskiej odbyła się w szóstą rocznicę podpisania porozumień sierpniowych. Kardynał Macharski jeszcze raz wypowiedział swoją ufność, wobec Matki Bożej, wyrażoną podczas koronacji w Hodyszewie 31 VIII 1980 roku, że Pan da swojemu ludowi błogosławieństwo pokoju. Następnie prosił wszystkich obecnych, aby zawieźli Matce Bożej przyszłość Jezusa na naszej ziemi. Przejął myśl od Jana Pawła II o zbudowaniu wobec zbliżającego się Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 naszego Betlejem na naszej ziemi. Stanie się to możliwe dopiero wtedy, gdy się otworzy ludzkie serce, gdy człowiek zawierzy Bogu, jak to uczyniła Maryja w Nazarecie. Trzeba to Betlejem tworzyć od zaraz, jak przynaglał kard. Macharski. Przyszłość roku 2000 zbliża się, trzeba sprzeżnąć ze sobą dobro, pragnienie sprawiedliwości, miłości, wolności i zwrócić ku Bogu, aby stanęło nowe Betlejem, aby On znowu przyszedł⁶⁰.

61. Ostrożany, diec. drohiczyńska, 5 VII 1987 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

W Ostrożanach prymas Glemp ukazał koronację obrazu Matki Bożej jako wydarzenie, które swym oddziaływaniem obejmuje trzy

⁵⁹ J. GLEMP, *Homilia prymasa Polski wygłoszona podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej* [w Ostrowasie 24 VIII 1986 r.], „Kronika Diecezji Włocławskiej” 69(1986) 194-214.

⁶⁰ F. MACHARSKI, *Kazanie ks. kard. Franciszka Macharskiego wygłoszone w czasie koronacji obrazu Matki Bożej Kazimierskiej w Wąwolnicy*, „Wiadomości Diecezjalne Lubelskie” 60(1986) 209-211.

warstwy pokoleń. Na nią pracowały pokolenia minione i te, które obecnie wydają kwiat chwały Maryi, ale koronacja zaciąga też zobowiązania wobec następnych pokoleń.

Powstanie sanktuarium to znak, że minione pokolenia potrafiły odczytać wolę Bożą dotyczącą tego miejsca.

Znakomitym wyrazem Bożej wobec ludzkości było zwiastowanie – kontynuował Prymas. Bóg ma plany wobec człowieka, w realizację których zaangażowana jest cała Trójca Święta, a także Matka Najświętsza. Te plany dotyczą uczynienia człowieka świętym i nieskalanym Chrystusie – dla nich Syn Boży wcielił się, a Duch Święty kontynuuje dzieło uświęcenia, czynienia nas świętynią Bożą.

Ukazane nowo beatyfikowane postacie bł. Karoliny Kózkówny, bł. bpa Michała Kozala i bł. bpa Jerzego Matulewicza to ludzie, w których Bóg mieszkał jak w świątyni, względem których realizował swój plan.

W kazaniu zaznaczają się takie wydarzenia, jak trwający Rok Maryjny, wydana w tym czasie encyklika „Redemptoris Mater”, zakończony przed kilkoma tygodniami Krajowy Kongres Eucharystyczny. Za pomysły ich przebieg, Prymas pragnie Maryi podziękować⁶¹.

62. Lublin - katedra, archidiec. lubelska, 26 VI 1988 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Obraz Matki Bożej Płaczącej z lubelskiej katedry wpisuje się w miejscową tradycję płaczącego obrazu Madonny z Dzieciątkiem Jezus - z kościoła Ducha Świętego w Lublinie oraz Płaczącego Krzyża Trybunalskiego - od 1863 roku znajdującego się w tamtejszej katedrze⁶².

Uroczystość koronacji została połączona z zakończeniem Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego. Miejscem wydarzenia stał się teren byłego obozu koncentracyjnego na Majdanku.

Prymas Glemp w homilii skoncentrował się na trzech rzeczywistościach: ziemskiej (obrazowanej miejscem koronacji), Eucharystii i Maryi.

W kontekście realnej obecności Chrystusa w Eucharystii, mówił o obecności Maryi wśród nas w swoim obrazie.

⁶¹ J. GLEMP, *Niebo i Polska patrzą dzisiaj na to sanktuarium* (Homilia z okazji koronacji obrazu Matki Bożej, Ostrożany, 5 VII 1987 r.), w: TENŻE, *Nauczanie pasterskie 1987*, t. 6, Poznań 1991, 442-445.

⁶² GRAZYNA S. M. od wszechpośrednictwa M. B., GIZELA S. M. od Niepokalnego Serca Maryi, SZYMCZAK R., *Z dawna Polski Tys Królową. Przewodnik po sanktuariach maryjnych*, Szymanów 1999, 485-488.

Nawiązał do niedawnego pobytu w Moskwie na obchodach Tysiąclecia Chrztu Rusi, dowartościowując żywą tradycję Kościoła Wschodniego, co do obecności Maryi w ikonie.

Kaznodzieja wskazał na trzy elementy łączące trzy wyżej wymienione rzeczywistości: pierwszy to cierpienie i miłość, których doświadczył świat; drugi Chrystus i Maryja, trzeci - przyszłość, w którą idzie z nami Chrystus Eucharystyczny ze swoją Matką powtarzającą swoje słowa z Kany: „Cokolwiek Syn powie, to czyńcie”⁶³.

63. Czerna, archidiec. krakowska, 17 VII 1988 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Na początku kardynał Macharski zaznaczył, że na tej czerneńskiej górze Karmel z wdzięcznością podejmuje w imieniu wszystkich dzieło ukoronowania i to wszystko, co ukoronowanie wyraża i co ma sprawić w następnych pokoleniach. Już w pierwszym zdaniu kazania skierował do pochodzącego z „karmelitańskich Wadowic” Ojca Świętego podziękowanie za papieską koronację.

Ukoronowanie, jak nauczał Kardynał, jest dotknięciem przez wiarę i ufność tego, co się dzieje w Bożej wieczności, do której jesteśmy dopuszczeni, a jest to Jezusowe królowanie na wieki, panowanie miłością ukrzyżowaną i zwycięską – ale na zawsze królowanie w koronie cierniowej.

Na koniec Kardynał zapewnił, że królowanie Jezusa i Maryi udźwigniemy, choćby towarzyszył mu trud chrześcijańskiego życia. Prosił tylko Maryję o opiekę, o dodanie sił w wierze, nadziei i miłości⁶⁴.

64. Skrzatusz, diec. koszalińsko-kołobrzaska, 18 IX 1988 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronowana figura Matki Bożej Skrzatuskiej w ciągu swojej historii przechodziła różne koleje: od cierpienia do chwały. Cierpienia dostarczyły jej wojny wyznaniowe, które przetaczały się przez tę ziemię; chwały doznaje w akcie koronacji. Jak w historii ta figura,

⁶³ J. GLEMP, *Trzy rzeczywistości* (Homilia ks. kard. Józefa Glempla z okazji zakończenia II Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego i koronacji Matki Bożej Płaczącej, Lublin – Majdanek, 26 VI 1988 r.), w: J. KRAS, *Płacząca Matka Boża w lubelskiej katedrze. Kult – koronacja*, Lublin 1999, 117-123.

⁶⁴ F. MACHARSKI, *Kazanie podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej Szkaplerznej w Czernej 17 VII 1988 r.* (mps), ArKr.

tak i w swoim życiu Matka Boża, przeszła od cierpienia do chwały ukoronowania w niebie.

Prymas Glemp skoncentrował się na krzyżu, jako miejscu niezwykłej przemiany, ze znaku męki i hańby, cierpienia i śmierci, w znak chwały i radości zmartwychwstania. Krzyż jest narzędziem do zwalczania zła w świecie, jest źródłem siły potrzebnej do przemiany świata.

Prymas przypominał wydarzenia i miejsca z historii, w których krzyż był oparciem dla Polaków, a teraz postawiony w tych miejscach przypomina o ich wierze. Kaznodzieja wymienia Kahlenberg, Monte Cassino, Katyń. Krzyż ma się stać także siłą do przemiany wewnętrznej ludzkich serc i sumień⁶⁵.

65. Rokitno, diec. zielonogórsko-gorzowska, 18 VI 1989 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronacja, jak zauważył Prymas, jest realizacją proroczych słów Maryi, zawartych i wypowiedzianych przez Nią w „Magnificat”, że będą Ją zwać błogosławioną wszystkie pokolenia. Odbywająca się koronacja jest wyrażeniem najwyższej czci dla Maryi, jest nazywaniem Jej przez to pokolenie „Błogosławioną”.

Błogosławioną nazwana została Maryja przez króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego i jego pokolenie, co znalazło wyraz w umieszczonym na piersiach Maryi Białym Orle z napisem „Daj, Panie, pokój naszym czasom”. W kazaniu Prymas przypomniał historię obrazu.

Koronacja odbyła się tuż po pierwszych wolnych wyborach do sejmu (częściowo wolnych) i senatu. Prymas używał w kazaniu określenia „Polska okrągłego stołu” i wytyczał jej drogę wiary. Wskazał na konieczność odnowienia wielu ślubów i zawierzeń, jakie naród czynił wobec Maryi. Te ostatnie śluby prymasa Wyszyńskiego, i jego duchowy program określa, jako wyrażenie w nowy sposób odwiecznych sentymentów narodu polskiego.

Polska droga wiary ma wypływać z sumienia, z posłuszeństwa prawu Bożemu, z cywilizacji miłości. Prowadzi ona przez zdrową rodzinę, dobrze spełniająca swe funkcje, przez szkołę i środowisko pracy, które także kształtują człowieka⁶⁶.

⁶⁵ J. GLEMP, *Przemiana z mocy krzyża* (Homilia z okazji koronacji figury Matki Bożej Bolesnej, Skrzatusz, kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP), w: TENŻE, *Nauczanie pasterskie* 1988, t. 7, Poznań 1994, 517-521.

⁶⁶ TENŻE, *Daj, Panie, pokój naszym czasom* (Homilia podczas koronacji obrazu Matki Bożej Cierpliwie Słuchającej, Rokitno, teren przy kościele pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, 18 czerwca 1989 r.), Archiwum Sekretariatu Prymasa Polski w Warszawie (dalej: ArPr).

66. Gliwice (Łysiec) – kościół ormiańsko-katolicki
Świętej Trójcy, diec. gliwicka, 3 IX 1989 r.
– prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Liturgia koronacji Matki Bożej Łysieckiej (ormiańskiej) odbyła się w obrządku ormiańskim, do którego naród armeński, jak określił Prymas, włożył swojego ducha, swoje przeżycia, swój sposób ukochania piękna, śpiew, architekturę. Naród ten, jak Polacy, ukochał Matkę Najświętszą. Ormianie już od wielu wieków przebywają w Polsce; zmuszeni do opuszczenia rodzinnych miejsc, rozeszli się na cały świat, wszędzie starając się zachować wiarę. Naród ten wiele przecierpiał, przeszedł w historii wiele bolesnych doświadczeń, a ofiary w ludziach sięgają milionów.

Prymas ukazał Matkę Bożą jako Tę, która odkryła przed ludzkością nowy sposób ofiarowania się Bogu. Maryja jest Tą, która pokazała, że można dać siebie samą Bogu i to w tym, co jest człowiekowi najdroższe. Wyrzekła się upragnionego przez każdą kobietę daru macierzyństwa, pozostając dziewicą. Wśród ludzi znajduje Ona do dzisiaj wielu naśladowców, a Bóg dokonuje wyniesienia tych, którzy potrafią Go ukochać tak jak Maryja⁶⁷.

67. Wrocław (Mariampol), archidiec. wrocławska,
10 IX 1989 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronacja Matki Bożej, jak mówił na początku kazania prymas Glemp, jest okazją do tego, byśmy lepiej umieli zrozumieć tajemnicę Jej obecności w Kościele, w świecie, w naszym narodzie, w naszych rodzinach i w naszych sercach. Jest to obecność, która ukazuje się jako wzór w wierze, nadziei i miłości.

Prymas rozważał drogę, jaką nasz naród przeszedł do Maryi, aby zaczerpnąć Jej wiary, nadziei i miłości. Przypomniał naukę prymasa Wyszyńskiego, który uczył jak zawierzyć Bogu przez Maryję. Przypomniał nadzieję złożoną w głębokiej wierze w działanie Boga poprzez pośrednictwo Maryi, której naród nie tracił w czasie potopu szwedzkiego, okupacji hitlerowskiej i stanu wojennego.

⁶⁷ TENŻE, *Zawierzyć Bogu za przykładem Maryi* (Homilia podczas koronacji obrazu Matki Bożej Łysieckiej [ormiańskiej], Gliwice, Plac Krakowski 3 września 1989 r.), ArPr.

Przypomnił siłę miłości Maryi, która jest silniejsza od śmierci i zaprowadziła Ją do chwały wniebowzięcia i ukoronowania w niebie. Przy końcu zaznaczył, że ukoronowanie Maryi ma się dokonać w nas na miarę naszych możliwości, jako wyraz naszego serca, naszej wiary, nadziei i miłości⁶⁸.

68. Włodawa - Orchówek, diec. Siedlecka, 2 IX 1990 r. – nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk

Treść kazania jest osnuta wokół słów Maryi powiedzianych do sług „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2,5).

Podkreślana jest nadrzędność Jezusa w tej scenie. Wyraża to sam gest koronacji, co przypomniał Nuncjusz Apostolski - najpierw nakładana jest korona na głowę Jezusa, a potem Maryi. To On jest Tym, który zaradza naszym potrzebom na prośbę swej Matki, tak jak zarządził w Kanie Galilejskiej. Podobną rolę spełnia Maryja także dziś, przedkładając Jezusowi nasze prośby, abyśmy nie zapomnieli, od kogo Ona uzyskuje potrzebne nam łaski i do kogo ma nas prowadzić.

Tradycja Kościoła kazała na obrazach przedstawiać Najświętszą Maryję Pannę zawsze razem z Jezusem.

Nuncjusz zachęca, aby w nakładane korony włożyć serca przepełnione wdzięcznością za wszelkie otrzymane dobro, a zwłaszcza za odzyskaną w minionym roku wolność.

Wymienia on także wymagania, jakie Patronka naszego narodu ma względem nas. Przytacza słowa Ojca Świętego będące ostrzeżeniem przed grożącym nam relatywizmem moralnym. Podjęcie wezwania Maryi do posłuszeństwa słowom Jej Syna - to droga do zapowiadanej chwały, którą Bóg przygotował dla wszystkich, a która już jest udziałem koronowanej dziś Matki Jego Syna⁶⁹.

69. Radomyśl, diec. sandomierska, 15 IX 1991 r. – abp Ignacy Tokarczuk

Koronacja miała miejsce w pierwszych latach po załamaniu się systemu komunistycznego. Arcybiskup okres ten nazwał czasem prze-

⁶⁸ TENŻE, *Kazanie księdza kardynała Józefa Glempa prymasa Polski wygłoszone w dniu koronacji obrazu Matki Bożej Mariampolskiej 10 września 1989 r.*, „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 43(1990) 32-55.

⁶⁹ J. KOWALCZYK, *Homilia podczas Mszy św. koronacyjnej cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia we Włodawie – Orchówku 2 IX 1990 r.*, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 59(1990) 292-294.

łomowym, przybliżył sens koronacji, ukazał podwójne miejsce Maryi w całej nauce Kościoła: Matka Boża i Matka duchowa wszystkich ludzi. Przybliżone przez kaznodzieję zadania wynikające z koronacji są równocześnie programem dla narodu po upadku systemu komunistycznego. Czas obecny nazwał on punktem zwrotnym w skali nie tylko kraju, ale i świata.

Arcybiskup przypomniał o wierności dziesięciu przykazaniom, które przed dwoma miesiącami były motywem przewodnim nauczania Jana Pawła II w czasie jego IV pielgrzymki do Ojczyzny. Upadek systemu komunistycznego – krwiożerczego imperium Arcybiskup nazwał jednym z największych przewrotów Europy. Władza komunistyczna spłynęła jak śnieg na wiosnę do kanału, ale pozostała „choroba komunistyczna” (egoizm, brak poczucia odpowiedzialności, brakoróbstwo). Powodem do okazania wielkiej wdzięczności Maryi jest to, że naród obronił swojego ducha, ma teraz swoje państwo. Na końcu kaznodzieja wezwał do brania odpowiedzialności za państwo, trzymania się zasad, które nie zbankrutowały i wystrzeżenia się fałszywych proroków⁷⁰.

70. Pińczów, diec. kielecka, 14 VI 1992 r. – nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk

Koronacja odbyła się w Uroczystość Trójcy Przenajświętszej. To podyktowało temat kazania wygłoszonego przez Nuncjusza Apostolskiego. Najpierw skupił się on nad rzeczywistością Boga Ojca, który stopniowo się odsłania, a najbardziej daje się poznać przez miłość. My poznajemy Go przez Jezusa Chrystusa, który jest wyrazem Jego miłości, inni ludzie mogą Go poznać przez nasze życie, odznaczające się miłością.

Tajemnicę Trójcy Świętej Nuncjusz przybliżył, odwołując się do doświadczeń z życia - chrztu świętego i gestu znaku krzyża świętego. Następnie wskazał na szczególny związek Maryi z Trójcą Świętą, czego potwierdzeniem jest Jej wniebowzięcie i ukoronowanie w niebie. Prawda ta znajduje potwierdzenie w życiu wiernych czcieli Maryi, w obrzędzie koronacji Jej obrazów⁷¹.

⁷⁰ I. TOKARCZUK, *Kazanie abp Ignacego Tokarczuka podczas koronacji obrazu Matki Bożej Bolesnej w Radomyślu n. Sanem 15 IX 1991 r.* (rps). Tekst sporządzony przez autora na podstawie rejestru kasety video znajdującej się w Archiwum sanktuarium Matki Bożej w Radomyślu n. Sanem.

⁷¹ J. KOWALCZYK, *Homilia Nuncjusza Apostolskiego podczas koronacji obrazu Matki Bożej Mirouskiej (Pińczów 14 VI 1992 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 68(1992) 259-261.

71. Pasierbec, diec. tarnowska, 29 VIII 1992 r. – abp Tadeusz Gocłowski

Koronacja Matki Bożej Pocieszenia w Pasierbcu ma wymiar europejski, a to za sprawą mieszkańca sąsiedniej wioski, który przyczynił się do powstania sanktuarium. Jan Matras, jako żołnierz austriacki, w bitwie nad Renem został ciężko ranny. Uratowała go Matka Boża, dla której później w Pasierbcu zbudował kaplicę i umieścił Jej obraz. W kazaniu Arcybiskup nazywa go symbolem Europejczyka, który w bolesnych doświadczeniach potrzebuje pomocy Maryi.

O europejskim wymiarze uroczystości decyduje także fakt, że uczestniczyli w nich abp Vlk z Pragi, abp Liszka z Czeskich Budziejowic i bp Franciszek Tondra ze Spiszu.

Kaznodzieja, abp Tadeusz Gocłowski, snuje refleksje nad sytuacją w dobie po transformacji politycznej. Jako jedną z niebagatelnych przyczyn upadku komunizmu podaje, oprócz zanegowania istnienia Boga, także sprowadzenie człowieka do wymiaru wyłącznie materialnego i ekonomicznego, czyli do „błędu antropologicznego”. O współczesnym Europejczyku wyraża się jako o człowieku zranionym ideologią, która jak walec przesunęła się po europejskiej ziemi. Dlatego Europa w swojej obecnej sytuacji potrzebuje nowej ewangelizacji, która będzie dotyczyć rodziny, kultury, życia gospodarczego i politycznego, potrzebuje pomocy Maryi, która może ją uleczyć, pocieszyć i przywrócić jej nowe życie⁷².

72. Bielsko-Biała - Hałcnów, diec. bielsko-żywiecka, 26 IX 1993 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Kardynał Macharski nawiązuje do wydarzenia sprzed 50 lat, kiedy to w czasie wojny spłonęła czczona tu figura Matki Bożej Bolesnej. Zwrócił uwagę, że to nie w drewnie czy farbie tkwi moc, ale w wierze i miłości przyjmującej łaskę Chrystusa jest wielkość i cudowna łaskawość tej figury. W tym sensie można powiedzieć, że Maryja jest mocniejsza od ognia i wojny.

Kardynał prowadził słuchacza i pozwalał mu odkryć, w czym tkwi wielkość Maryi. Myśli jego biegły przez Kalwarię i koncentrowały się na niezachwianej wierze Maryi, na Jej nadziei w kontekście

⁷² T. GOCŁOWSKI, *Homilia wygłoszona w dniu koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia*, „Currenda”, numer okolicznościowy 1994, (wydany z okazji koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia w Pasierbcu 28 sierpnia 1993 r.), 9-15.

wydarzeń Krzyża. Ona, która zachowała wiarę w piątek i sobotę Wielkiego Tygodnia, jak kiedyś przez Elżbietę, tak i teraz przez nas może być nazwana Błogosławioną i to decyduje o Jej wielkości.

Na koniec Kardynał odniósł się do obecnej sytuacji w Ojczyźnie, wskazał na potrzebę nawrócenia i pokuty w sercach Polek i Polaków, aby ich życie było budowane na Ewangelii, nie na odrzuceniu Chrystusa i Jego Kościoła z polskiego narodowego, rodzinnego i osobistego życia, aby Polsce było bliżej do Chrystusa, a Chrystusowi do Polski i błagał, aby miłość okazała się potężniejsza niż zło, grzech i śmierć⁷³.

73. Kraków - Podgórze – oo. redemptoryści, archidiec. krakowska, 26 VI 1994 r. – abp Stanisław Nowak

Szczęśliwe miasto Kraków, które posiada tak wielką liczbę grobów świętych i błogosławiomych, a od dziś już siódmy koronowany cudowny obraz Matki Bożej. Tak rozpoczęła się homilia ks. abpa Stanisława Nowaka.

Koronacja, jak określa ją Arcybiskup za ks. kard. Karolem Wojtyłą, jest aktem miłości dzieci do Matki, a zbliżanie się do Matki z tytułem „Królowo” jest wyrazem intymnego i serdecznego odniesienia się dziecka do matki.

Krakowskie koronacje obrazów zawsze niosły ze sobą jakiś ciężar „kairoso”. Ta koronacja ma miejsce u początku sześćoletniego przygotowania do obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 oraz przypada w Roku Rodziny.

Na współczesnym zakręcie dziejów, gubi się człowiek. Dramat człowieka wpisany jest w koronowany dziś obraz Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

W koronacji Matki Bożej Nieustającej Pomocy czymy także Matkę Kościoła. Uzasadnienie powyższej tezy znajduje kaznodzieja w apokaliptycznym obrazie Niewiasty. Niewiasta porodzi Mężczyznę, który odniesie zwycięstwo nad wrogiem Kościoła, szatanem, i tym samym okaże się skuteczną pomocą dla człowieka – dziecka Kościoła. Na końcu kaznodzieja prosił, aby Matka Nieustającej Pomocy, patronka nieustającego „tak”, pomogła nam zdać egzamin przed Bogiem na tym przełomie dziejów⁷⁴.

⁷³ F. MACHARSKI, *Kazanie ks. kardynała Franciszka Macharskiego w czasie Mszy św. koronacyjnej* [w Bielsku-Białej – Hałcnowie 26 IX 1993 r.], „Kwartalnik Diecezjalny. Pismo Urzędowe Diecezji Bielsko-Żywieckiej” 2(1993) 65-67.

⁷⁴ S. NOWAK, *Kazanie arcybiskupa Stanisława Nowaka na Rynku Podgórskim* [w Krakowie 26 VI 1994 r.] *czasie koronacji obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy*, „Notificaciones” 132(1994) 179-184.

74. Tomaszów Lubelski, diec. zamojsko-lubaczowska, 17 VII 1994 r. – abp Józef Michalik

Ks. abp Józef Michalik mówił o Maryi jako o tej, która przez całe swoje życie we wszystkim co robiła, starała się być niezauważoną. I oto pod krzyżem Jezus wydobywa Ją z tej anonimowości i pokazuje, że droga do Jego zbawczej mocy wiedzie przez Maryję. Jest to także, według kaznodziei, droga do odkrywania Kościoła, który pod krzyżem reprezentował Jan apostoł.

Maryja jest znakiem dla Kościoła i dla naszego narodu, przypominającym o zwycięstwie nad złem.

Innym znakiem nadzwyczajnym danym Kościołowi, a szczególnie naszemu narodowi, jest papież Jan Paweł II, który w odczuciu abpa J. Michalika jest przez nasz naród nierozumiany i niedoceniany.

Biskup odczytuje także niepokojące znaki czasu, wśród których są: zagrożenie zdrowia polskiego narodu, alkoholizm i nikotynizm, wysiłki zmierzające do zniszczenia moralnego Polaków, zagrożenie życia nienarodzonych.

Do znaków nadziei zalicza to, że wielu odnajduje drogę do prawdy i Kościoła, że są tacy, którzy szczerze miłują Ojczyznę, że powstają ruchy i stowarzyszenia katolickie, a młodzież, nierzadko odnajduje sens wiary.

W koronacji tej kaznodzieja widzi znak mądrości duszpasterskiej pasterza diecezji zamojsko-lubaczowskiej, który ukazuje swoim wiernym drogę pobożności maryjnej⁷⁵.

75. Wrocław – kościół św. Karola Boromeusza, archidiec. wrocławska, 11 IX 1994 r. – ks. kard. Antonio A. Javierre

Mszę św. sprawował i homilię wygłosił ks. kard. Antonio A. Javierre z Rzymu. Uroczystość koronacji obrazu Matki Bożej ujął jako uczestniczenie w wydarzeniu, które przewidziała Maryja w „Magnificat” – *odtąd błogosławić mnie będą wszystkie pokolenia*.

Kult maryjny nazywał przedłużeniem w czasie „beatyfikacji Maryi”, wypowiedzianej słowami św. Elżbiety: *Błogosławiona, ponieważ uwierzyła*, a potem potwierdzonej przez samego Jezusa, gdy

⁷⁵ J. MICHALIK, *Z Maryją na poszukiwanie dróg do ożywienia wiary* (Homilia podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej Szkaplerznej, Tomaszów Lubelski, 17 lipca 1994 r.), „Zamojski Informator Diecezjalny” 3(1994) 225-232.

mówił: *Błogosławieni są ci, którzy przyjmują Słowo Boże i wprowadzają je w życie.*

Za rzecz istotną w kulcie maryjnym kaznodzieja uważa naśladowanie Maryi. Spośród Jej przywilejów i łask dla ludzkiej kondycji najbardziej możliwym, wydaje się być naśladowanie wiary Maryi, która nam, Jej czcicielom, również może zapewnić „beatyfikację”, o której zapewniał Jezus: *Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli.*

Wiara, jako rzeczywistość dynamiczna, domaga się przekazywania. Autentyczny chrześcijanin jest misjonarzem. I tu kaznodzieja przechodzi od Maryi do Jezusa, bowiem w Eucharystii streszcza się zadanie naszego chrześcijańskiego życia, w niej wyznajemy swoją wiarę w Chrystusa i jednocześnie jesteśmy posyłani, by ją głosić.

Kardynał życzył zebranych aby świadectwo ich wiary eucharystycznej, pozostawiło trwałe ślad w historii ewangelizacji. Odnosił się w tych słowach do przygotowań do Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, który zaplanowano na 1997 rok we Wrocławiu⁷⁶.

76. Wieliczka, archidiec. krakowska, 4 VI 1995 r. – bp Kazimierz Ryczan

Koronacji dokonano w uroczystość Zesłania Ducha Świętego. Kaznodzieja uświadamiał słuchaczom, że Maryja jest pierwszą osobą, na którą zstąpił Duch Święty, a stało się to w momencie zwiastowania. Od tej chwili jest Ona świadkiem i widzialnym znakiem Jezusa Chrystusa. Świadkiem Boga w ciągu całego swojego życia była Maryja przez modlitwę. Wszędzie tam, gdzie Ewangelia wspomina o Maryi, trwa Ona w milczeniu albo na modlitwie; wokół Niej tworzy się klimat modlitwy. Pod krzyżem była pierwszym świadkiem męki i śmierci swojego Syna, a dla nas pozostaje świadkiem niewzruszonej wiary.

W kazaniu biskup odwołał się do dzisiejszej rzeczywistości i przypomniał, jakie głosy oburzenia dało się słyszeć w mediach, gdy Jan Paweł II apelował w Skoczowie o czystość sumień Polaków. Dziś Polacy pozwalają budować polski świat ludziom, którym przeszkadza dzień Zesłania Ducha Świętego. Wolność przestaje być w cenie. Mimo to w naszej polskiej sytuacji, tu w tym sanktuarium i wielu innych Maryja nie przestaje wypełniać testamentu Jezusa z Kalwarii. I tak wypełniała go, na przykład wtedy, gdy w 1992 r. kopalni soli i całemu miastu Wieliczce groziło zawalenie.

⁷⁶ A. M. JAVIERRE, *Wielbimy Boga wobec Matki Jezusa*, „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 47(1994) nr 4, 63-66.

Kazanie Biskup kończył prośbą, aby Maryja powiedziała swojemu Synowi, że Polacy „wina nie mają” i przygarnęła nas do swojego szkoły świadków Jezusa⁷⁷.

77. Białystok - katedra, archidiec. białostocka, 5 VI 1995 r. – ks. kard. Henryk Gulbinowicz

O wygłoszenie kazania na uroczystości koronacji kopii obrazu Matki Bożej Ostrobramskiej został poproszony ks. kard. Henryk Gulbinowicz, wilnianin, wcześniejszy biskup białostocki, człowiek, którego łączą silne więzi duchowe z tym właśnie obrazem. Wizerunek Matki Bożej Ostrobramskiej otrzymał Kardynał od duchowieństwa białostockiego na jubileusz 25. lecia swego kapłaństwa.

W kazaniu znalazło się sporo bardzo osobistych, ciepłych refleksji. Kardynał mówił o czci, jaką Matka Boża Ostrobramska odbierała w Wilnie, przypomniał historię kopii koronowanego wizerunku. Wyszedł z inicjatywą utworzenia Bractwa Matki Bożej Ostrobramskiej, bo od tronu Matki Miłosierdzia powinny iść impulsy do pracy charytatywnej w całą Polskę, gdyż współczesny człowiek potrzebuje cudu serca, ludzkiego dobrego serca⁷⁸.

78. Studzienniczna, diec. ełcka, 17 IX 1995 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Na początku kazania Prymas ukazał specyfikę sanktuarium w Studziennicznej, w którym Maryja jest czczona szczególnie jako Oblubienica Ducha Świętego, gdyż przy zwiastowaniu w sposób szczególny doświadczyła Jego Boskiej mocy. Była obecna w Wieczniku w początkach Kościoła, a teraz jest w Nim obecna jako Jego Matka. Tajemnica zstąpienia Ducha Świętego na Maryję i apostołów jest cechą tutejszego sanktuarium. Dokonuje się także dzisiaj w Kościele i przejawia się w ciągłym przychodzeniu nadprzyrodzonego tchnienia na Kościół, aby odznaczał się męstwem w wyznawaniu wiary.

⁷⁷ K. RYCZAN, *Koronacja Matki Bożej Łaskawej w Wieliczce* (4 VI 1995 r.), „Notificationes” 83(1995) 277-280.

⁷⁸ H. GULBINOWICZ, *Kazanie ks. kardynała Henryka Gulbinowicza wygłoszone podczas Mszy św. koronacyjnej obrazu Matki Bożej Miłosierdzia w Białymstoku - 5 czerwca 1995 roku*, „Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku” 4(23) (1995) nr 2 (97), 99-104.

Prymas przypomniał przodków wywodzących się z tych ziem i świadectwo wiary, jakie dali, czerpiąc siłę do mężnego wyznawania wiary od Maryi, Matki Kościoła. Wskazał na wciąż aktualną potrzebę męstwa w wyznawaniu wiary wobec narzucających się pokus okolicznościach pokus.

Przypomniał, że totalitarna władza próbowała pozbawić naród publicznego wyznawania wiary. Coś z tego pozostało do dziś. Konieczność mężnego wyznawania wiary w życiu publicznym uznał za obowiązek i zadanie. W kontekście tej nauki przywołał bolesne fakty lekceważenia ratyfikacji podpisanego już konkordatu i znieważenie obrazu Matki Bożej Częstochowskiej przez tygodnik „Wprost”, który Maryję przedstawił w masce gazowej⁷⁹.

79. Twardogóra, diec. kaliska, 24 IX 1995 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Prymas Glemp przypomniał w kazaniu koleje losu figury Matki Bożej Wspomożenia Wiernych. Powstała ona w ośrodku salezjańskim w Oświęcimiu z przeznaczeniem do Lwowa. W Oświęcimiu przetrwała czas wojny i okupacji jako cichy świadek obozu zagłady. W drodze z Oświęcimia do Twardogóry uszła złodziejskim rękami rozbójników, by tu odbierać cześć i być wsparciem wierzących.

Prymas przypomniał ks. Jana Bosko i jego duchowych synów w rozszerzaniu czci Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych i ks. prymasa Augusta Hlonda, który w swym proroczym testamencie wypowiedział słowa, że zwycięstwo, jeśli przyjdzie, przyjdzie przez Maryję.

Wymienia po kolei wielkie zewnętrzne zagrożenia, które groziły światu chrześcijańskiemu, a których odparcie przypisuje się Matce Bożej. Są to: bitwa pod Lepanto w 1571 r., pod Wiedniem w 1683 r., powrót Papieża z wygnania do Rzymu w okresie napoleońskim (dzień ten 24 V 1814 r. został ustanowiony świętem Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych)⁸⁰.

⁷⁹ J. GLEMP, *Szanujemy naszą godność ludzi wierzących* (Kazanie kard. Józefa Glempla, prymasa Polski, podczas koronacji obrazu Matki Bożej Matki Kościoła, Studzieniczna, 17 września 1995 r.), „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 85 (77) (1995) 1046-1051.

⁸⁰ TENŻE, *Homilia kard. Józefa Glempla, prymasa Polski, podczas koronacji figury Matki Bożej Wspomożenia Wiernych, Twardogóra 24 IX 1995 r.*, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 85 (77) (1995) 1054-1059.

80. Jarosław – kościół greckokatolicki Przemienienia Pańskiego, archidiec. przemyska, 19 VIII 1996 r.
– bp Sofron Mudry

Tu dokonano koronacji ikony Matki Bożej „Drzwi Miłosierdzia” w greckokatolickim kościele Przemienienia Pańskiego. Uroczystości przewodniczył prefekt Kongregacji dla Kościołów Wschodnich Kurii Rzymskiej, ks. kard. Achille Silvestrini. Kazanie głosił biskup obrządku greckokatolickiego, Sofron Mudry.

W kazaniu odniósł się do upadku systemu komunistycznego, nad którym zwycięstwo przypisał Maryi. Wyczuwa się wrażliwość kaznodziei w tej kwestii, co nie trudno zrozumieć, biorąc pod uwagę, że Kościół greckokatolicki doświadczył szczególnie ciężkich prześladowań ze strony sowieckiego imperium zła.

Kaznodzieja przybliżył teologię tytułu Maryi „Drzwi Miłosierdzia”. Drzwi oddzielają dwie różne przestrzenie świata. Analogicznie: przez Maryję odbywa się dialog między dwoma światami: Boskim i ziemskim.

O miłosierdziu Bożym mówił jako o warunku koniecznym do zbawienia. Maryję przedstawił jako pośredniczkę wszelkich łask, czego podstawy widzi w tym, że przez Maryję Bóg zechciał dać nam swój największy dar – Bożego Syna. Maryja w tym kazaniu ukazana jest jako Matką jedności, której zawierzone zostały bratnie narody: polski i ukraiński oraz nowo utworzona metropolia przemyska obrządku greckokatolickiego⁸¹.

81. Myszków - Mrzygłód, archidiec. częstochowska, 25 VIII 1996 r. – ks. kard. Adam Maida

Koronacji Matki Bożej Mrzygłodzkiej Wniebowziętej Królowej Różańca Świętego dokonano na zakończenie Międzynarodowego Kongresu Mariologicznego i Maryjnego odbywających się w Częstochowie. Uroczystościom tym przewodniczył i wygłosił homilię legat papieski, ks. kard. Adam Maida z Detroit.

Homilię poświęcił relacji pomiędzy Maryją a Eucharystią, z uwzględnieniem roli Ducha Świętego. Ten sam Duch Święty, który za-

⁸¹ S. MUDRY, *Kazanie wygłoszone podczas koronacji obrazu NMP „Drzwi Miłosierdzia” w kościele greckokatolickim w Jarosławiu* (mps). Tekst sporządzony przez autora na podstawie zapisu magnetofonowego, znajdującego się w sanktuarium w Jarosławiu.

cenił Maryję przy zwiastowaniu, jest obecny w każdej Eucharystii i działa w Eucharystii poprzez Kościół. Eucharystia jest rzeczywistością, w której człowiek wystawia dary i łaski Boże. Wśród ludzi Maryja jest tą, jedyną, która sama była w stanie wyrazić doskonałą pochwałę i podziękowanie Bogu. Jej wybranie przez Boga jest pośrednio wezwaniem nas wszystkich do specjalnej relacji z Nim. Jej niepokalane poczęcie jest zwiastunem naszego zbawienia.

Odwołując się do teologii kard. Hansa U. von Balthasara kaznodzieja mówił o zwiastowaniu jako o wielkim dramacie w historii zbawienia, z podkreśleniem wolności Maryi.

Przy końcu zwrócił się do wierzących, by w Eucharystii otwierali umysły i serca, tak jak Maryja, na działanie Ducha Świętego, by stali się godnym miejscem zamieszkania dla ozdrowieńczej Boskiej obecności⁸².

82. Dębowiec, diec. rzeszowska, 15 IX 1996 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Koronacja Matki Bożej Saletyńskiej odbyła się w 150 rocznicę objawień. Zgromadziła znaczną część Episkopatu, gdyż uroczystość poprzedziła Konferencja Episkopatu Polski w stolicy diecezji – Rzeszowie.

W pierwszej części kazania Prymas przypomniał orędzie Matki Bożej w La Salette, wezwanie do modlitwy, do poszanowania niedzieli oraz do zaprzestania bluźnierstw wypowiedzianych pod adresem Boga.

Druga część kazania odsoniła wycinek życia polskiego, który domaga się od Polaków nawrócenia. Chodzi o brak poszanowania życia w Ojczyźnie oraz próby wprowadzenia niestosownej edukacji seksualnej do szkół. Prymas naucza, że prawo zezwalające na zabijanie dzieci nienarodzonych nie może mieć zastosowania w życiu ludzi wierzących. I choćby człowiek korzystający z takiego prawa uniknął kary cywilnej, to nie może uniknąć kary Bożej. Proponowanemu programowi wprowadzenia edukacji seksualnej do szkół Prymas zarzucił wszczepianie człowiekowi prawdy, tylko o jego wymiarze biologicznym, bez ukazania harmonijnego rozwoju ciała, psychiki i duszy. Stwierdził, że proponowany program formowania młodego pokolenia jest jeszcze gorszy od wprowadzenia ustawy aborcyjnej.

⁸² A. J. MAIDA, *Homilia legata papieskiego kard. Adama Józefa Maidy, Myszków-Mrzyglód, niedziela, 25 sierpnia 1996 r.*, „Kronika parafii pw. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława w Myszkowie – Mrzyglodzie”.

W trzeciej części kazania Prymas wyraził przekonanie, że walka ze złem w perspektywie ma zawsze zwycięstwo⁸³.

83. Miedzna, diec. drohiczyńska, 22 VI 1997 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Prymas zastanawiał się, kim jest Matka Boża w życiu Kościoła i jaką rolę odgrywa w naszym życiu. Przywołał scenę spod krzyża, skąd Maryja wracała z nowym synem, Janem. Potem przebywała z apostołami w wieczniku, z którego zostali oni posłani z misją do całego świata. Za czasów św. Wojciecha, to przekazywane przez apostołów Boże słowo, dotarło także na ziemię polską. Prymas przypomniał zakończoną przed dwunastoma dniami VI pielgrzymkę Ojca Świętego do Ojczyzny. Mówił o Kościele, który wraz z Papieżem i Maryją zmierza do Wielkiego Jubileuszu Wcielenia. Przywołał związanego z tymi stronami Gotarda Butlera, Szwajcara, który tu się ożenił i będąc człowiekiem żywej wiary służył radą królowi Janowi Kazimierzowi, był dyplomatą, wywarł wpływ na króla, który później w czasie potopu szwedzkiego zawierzył naród Maryi⁸⁴.

84. Lubiszewo Tczewskie, diec. pelplińska, 1 VIII 1997 r. – abp Tadeusz Gocłowski

Ze słów kaznodziei, którym tu, w Lubiszewie był abp Tadeusz Gocłowski, metropolita gdański, słuchacz wyczuwa miłość do ziemi pomorskiej, Kaszub. Arcybiskup mówił o tradycji wiary ludu tej ziemi. Nie bał się też wskazać tego, co niepokoi w naszej Ojczyźnie, a jest to próba zepchnięcia wartości chrześcijańskich na margines, nieposzanowanie życia nienarodzonych, odwlekanie ratyfikacji konkordatu. W obliczu starań o wejście do struktur europejskich, wskazał na konieczność wniesienia do Europy tych wartości, które przez wieki wypracowały pokolenia na naszej ziemi⁸⁵.

⁸³ TENŻE, *Homilia kard. Józefa Glempla, prymasa Polski, podczas koronacji figury Matki Bożej Placzącej (Saletyńskiej)*, 15 IX 1996 r., „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 86 (78) (1996) 998-1001.

⁸⁴ J. GLEMP, *Kazanie ks. prymasa kard. Józefa Glempla podczas koronacji obrazu Matki Bożej w Miedznej 22 VI 1997 r.* (rps). Tekst sporządzony przez autora na podstawie rejestru kasety video znajdującej się w Archiwum sanktuarium Matki Bożej w Miedznej.

⁸⁵ T. GOCLOWSKI, *Homilia abp Tadeusza Gocłowskiego wygłoszona w czasie uroczystości koronacyjnej Matki Bożej Pocieszenia w Lubiszewie*, „Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej” 5(1997) 382-387.

85. Trzebinia – oo. salwatorianie, archidiec. krakowska, 13 IX 1997 r. – ks. kard. Franciszek Macharski

Sanktuarium w Trzebini jest drugim, po Turzy Śląskiej miejscem kultu Matki Bożej Fatimskiej w Polsce. Jego początki przypadły, jak to określił Kardynał, na czas ideologii obłąkania, z powodu której zginął w pobliskich Płokach ks. Michał Rapacz. Cześć dla Matki Bożej Fatimskiej na tyle tu dojrzała, że Ojciec Święty pragnął wiarę tego ludu i pielgrzymów potwierdzić przez koronację figury.

W czasie kazania Kardynał skupił się na wydarzeniu spod krzyża, kiedy to Maryja przyjęła nowe zadanie w dziele zbawienia, czyli macierzyństwo wobec Kościoła i jego dzieci. To zadanie realizuje nadal, niejako kontynuując misję rozpoczętą w Kanie: wciąż wskazuje na swojego Syna⁸⁶.

86. Kościerzyna, diec. pelplińska, 19 V 1998 r. – abp Henryk Muszyński

Kaznodzieja abp Henryk Muszyński, rodak parafii, w której Matka Boża była koronowana, mówił w kazaniu o Maryi, która jest czczona w licznych wizerunkach, a tego dnia wzrok uczestników uroczystości koronacji skierował ku wizerunkowi w Kościerzynie, który nosi tytuł Królowej Rodzin, zwłaszcza przeżywających trudności. W Jej obrazie i szeregach kultu Matki Bożej od dawna dostrzegano skuteczną zaporę w protestantyzacji Kaszub przez Szwedów, a potem przez zaborców.

W dobie, kiedy monarchie już prawie przestały istnieć, kaznodzieja ukazał sens obrzędu koronacji, podał istotę teologii królowania Maryi, bo skojarzenia ziemskie mogą tylko zaciemniać sens uroczystości. Królowanie Maryi jest uczestnictwem w królowaniu Jej Syna - Króla miłości. Korony nakładane na skronie Maryi to korony życia, chwały, sprawiedliwości.

Przykład wierności Maryi postawił Arcybiskup za wzór każdej rodziny. W scenie znalezienia Jezusa w świątyni położył akcent na wierność Świętej Rodziny prawu Bożemu.

Przypomniał naukę Jana Pawła II o rodzinie, o domowym Kościele i słowa bp Kazimierza Kowalskiego, który widział jako rolę sanktuarium m.in. formowanie rodzin.

⁸⁶ F. MACHARSKI, *Kazanie na uroczystość koronacji cudownej figury Matki Bożej Fatimskiej u Księży Salwatorianów* [w Trzebini 13 IX 1997 r.], „Notificationes” 85(1997) 249-251.

W końcu Kaznodzieja zwrócił uwagę na specyficzne wota tego sanktuarium: obrączki małżeństw rozbitych, które dzięki Maryi, u Jej stóp w Kościerzynie znalazły na powrót drogę do wspólnoty z sobą⁸⁷.

87. Warszawa - Powsin, archidiec. warszawska, 28 VI 1998 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

W sanktuarium Matki Bożej Tęskniącej prymas Glemp skoncentrował się w kazaniu na Tajemnicy Boga pośród ludzi w wymiarze Opatrzności Bożej.

Mówił też, że tęsknota Matki Bożej nie jest czysto ludzka. Jest tożsama z pragnieniem Serca Bożego, wypływa z miłości, która rozlewa się na wszystkich. Dotyczy też włączenia człowieka w Kościół, jego odrodzenia i pragnienia, by wszyscy znaleźli się w Królestwie Jej Syna.

Prymas dalszą część kazania poświęcił trzem osobom: Janowi Pawłowi Woroniczowi, proboszczowi Powsina z początku XIX wieku, prymasowi Wyszyńskiemu oraz Janowi Pawłowi II, poprzez nich Bóg dał wyraz swej Opatrzności czuwającej nad naszym narodem.

Kazanie zakończył przypomnieniem powziętych przez nasze pokolenie zamiarów budowy świątyni Opatrzności Bożej, w czym także dostrzegł znak nieustającej Bożej Opatrzności nad naszym pokoleniem⁸⁸.

88. Skrzyńsko, diec. radomska, 6 IX 1998 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Tematem całego kazania uczynił Prymas słowa orędzia aniołów zwiastujących „radość wielką, która będzie udziałem całego narodu” z powodu przyścia na świat Zbawiciela. Prymas pragnął w tym sanktuarium oddać cześć Matce Bożej, od całego Kościoła.

W związku z tym przybliżył historię Staroskrzyńskiego Sanktuarium, mówił o Maryi, która w zamyśle Bożym jest obecna w Kościele. Ogłoszoną przez aniołów w Betlejem Dobrą Nowinę głosi dziś Kościół w duchu nowej ewangelizacji w obliczu Wielkiego Jubileuszu, głoszą ją świeccy.

⁸⁷ H. MUSZYŃSKI, *Homilia wygłoszona przez abp Henryka Muszyńskiego podczas koronacji obrazu Matki Bożej Kościerskiej 19 V 1998 r.*, „Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej” 7(1998) 387-393.

⁸⁸ J. GLEMP, *Kazanie wygłoszone w czasie koronacji obrazu Matki Bożej Tęskniącej w Warszawie – Powsinie 28 VI 1998 r.* (mps), ArPr.

Prymas wymienił trzy typy lęków, które dotyczą współczesnego człowieka. Dotyczą one płaszczyzny ekonomicznej, życia rodzinnego i braku zdrowego rozsądku, który przejawia się w codziennym życiu. W tej sytuacji Maryja pozwala odczytać znaki nadziei: pozytywne zmiany systemowo-polityczne w Ojczyźnie, aktywny udział młodzieży i dorosłych w wielu ruchach religijnych, dialog międzyreligijny i spotkania ekumeniczne, mające na celu pokój, którego źródłem jest sam Bóg.

Sporo miejsca Prymas poświęcił kongresowi-spotkaniu przedstawicieli wielkich religii świata, które odbyło się w 1998 roku w Bukareszcie⁸⁹.

89. Czarna, diec. radomska, 5 IX 1999 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Początek kazania Prymas poświęcił refleksji nad czasem, w którym miała miejsce koronacja. Był to bezpośredni okres poprzedzający wejście w Rok Wielkiego Jubileuszu, kiedy Matka Boża Wychowawczyni w swoim sanktuarium w Czarnej rozdzielać będzie obfite łaski. Samą koronację dla sanktuarium nazwał Prymas „pełnią czasu”.

W kazaniu poruszył tematy związane z wychowaniem. Poddał refleksji kwestię, kto powinien wychowywać. Za Soborem Watykańskim II wymienił rodziców i na drugim miejscu Kościół. Za cel wychowania widział rozwijanie darów otrzymanych od Stwórcy i -kształtowanie w sobie obrazu i podobieństwa Bożego. Na końcu ukazał Maryję jako wzór wychowania. Jako Matka-Wychowawczyni w scenie znalezienia Jezusa w świątyni ujawniła trzy podstawowe cechy: delikatność upomnienia; uznanie inności Dziecka, czyli jego indywidualności; oraz umiejętność uczenia się od Dziecka. Prymas wskazał też na Jezusa, doskonałego Nauczyciela i Mistrza, którego Maryja w Kanie nakazywała słuchać⁹⁰.

90. Katowice-Bogucice, archidiec. katowicka, 4 V 2000 r. – bp Jan Wierzbicki

Bp Jan Wierzbicki zauważył, że kult Matki Bożej w sanktuarium boguckim związany był zawsze z wieloma inicjatywami duszpaster-

⁸⁹ TENZE, *Kazanie podczas uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej Staroskrzyńskiej, Skrzyńsko, Msza święta polowa, 6 września 1998 r.*, ArPr.

⁹⁰ TENZE, *Być doskonałym z pomocą Maryi* (Homilia podczas koronacji obrazu Matki Bożej Wychowawczyni, Czarna [diecezja radomska] 5 września 1999 roku), ArPr.

skimi, które zmierzały do pogłębienia świadomości chrześcijańskiej oraz przywiązania do Kościoła Chrystusowego.

Scenę zwiastowania Maryi Biskup ujął za pomocą Augustynowego powiedzenia, że Maryja była najodpowiedniejszą bramą dla Syna Bożego. Była to brama wielkiego wyciszenia i modlitwy, brama przyjęcia i bezwzględnego zaufania pouczeniu Bożemu oraz pokornej postęgu Bogu i człowiekowi. Biskup uczył, że Maryja jest dla nas wzorem w przyjmowaniu słowa Bożego. Wykorzystał w kazaniu głębokie myśli Romano Guardini'ego, św. Edyty Stein i P. Claudela. W obliczu nowego tysiąclecia nawiązał do słów Jana Pawła II: „Otwórzcie drzwi Chrystusowi”. Uczył, że mamy otwierać Chrystusowi bramę w trzecie tysiąclecie.

Maryja i Jan Paweł II to dwie postacie stojące obok siebie, pozostawione nam do naśladowania w otwieraniu drzwi Chrystusowi na zbliżające się trzecie tysiąclecie⁹¹.

91. Rudy, diec. gliwicka, 4 VI 2000 r. – abp Damian Zimoń

Sanktuarium Matki Bożej Pokory w Rudach jest najstarszym miejscem kultu maryjnego na Śląsku. Ta koronacja była więc zwieńczeniem wielowiekowego kultu Matki Bożej, a jednocześnie zobowiązaniem dla wszystkich synów i córek tej ziemi.

Analizując postawę Chrystusa w Wieczerniku i postawę Maryi, kaznodzieja skoncentrował się na postawie służebnej Kościoła, bo tylko wtedy Kościół ma szansę stać się czytelny miłości Boga. Zaś orędzie społeczne Kościoła zyska większą wiarygodność, kiedy Jego synowie będą się odznaczać w życiu postawą służebną względem otoczenia. Wtedy też będą się przyczyniać do budowania cywilizacji miłości. Zyskają szansę na odmianę oblicza świata. Będą się do nich tyczyć słowa cytowane przez Jana Pawła II w encyklice „Redemptor hominis” – „służyć to znaczy królować!”⁹².

⁹¹ J. WIECZOREK, *Homilia na Mszy św. koronacyjnej, Bogucice 4 czerwca 2000 r.*, „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 68(2000) 268-272.

⁹² D. ZIMOŃ, *Homilia w czasie Mszy św. w dniu koronacji obrazu Matki Bożej w Rudach, Rudy 4 czerwca 2000 r.*, „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 68(2000) 280-284. ⁹¹ J. WIECZOREK, *Homilia na Mszy św. koronacyjnej, Bogucice 4 czerwca 2000 r.*, „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 68(2000) 268-272.

92. Lubasz, archidiec. poznańska, 3 IX 2000 r. – abp Juliusz Paetz

Na początku kazania abp Juliusz Paetz mówił o wierze Polaków w królowanie Maryi. Następnie, aby przybliżyć zrozumienie aktu koronacji, kaznodzieja przytoczył obszernie fragmenty wypowiedzi na ten temat Jana Pawła II z koronacji na Jasnej Górze z 19 VI 1983 r.

Królowanie Maryi związane jest z Królestwem Jej Syna. O Jego królewskiej godności Maryja słyszała już przy zwiastowaniu i od tamtej pory ma najszczególniejszy udział w Królestwie swojego Syna. Zjednoczona z Nim w wyniszczeniu na Kalwarii pozostaje również z Nim w uwielbieniu i wywyższeniu. Królestwo Maryi – tak jak Jej Syna – nie jest z tego świata. Jednak doświadczenie królowania Maryi przez wiarę pokoleń nabiera szczególnej dojrzałości i wówczas w wierzących rodzi się pragnienie wyrażenia tego aktem liturgicznym – koronacją.

Tytuł Maryi w tym sanktuarium – Królowa Rodzin – na koniec stał się okazją do refleksji na temat rodziny. Modlącym się w Sanktuarium Lubaskim, Arcybiskup przypomniał o obowiązku apostołstwa rodzinnego, a rodzinom, że mają się stać szkołą życia rodzinnego budującą na ideale trwałego małżeństwa i rodziny⁹³.

93. Domaniewice, diec. łowicka, 8 IX 2000 r. – abp Zygmunt Kamiński

Służba względem człowieka, zwłaszcza potrzebującego – to główny wątek kazania abp Zygmunta Kamińskiego. Taką postawą odznaczała się Maryja, spiesząc z pomocą św. Elżbiecie do Ain Karim. Maryja we wszystkich swoich obrazach z wszystkich sanktuariów idzie do człowieka z Jezusem, bo bez Niego człowiek sam siebie nie jest w stanie zrozumieć. Maryja obecna w tajemnicy Chrystusa i Kościoła także wyznacza drogę maryjną Kościołowi – jest nią człowiek⁹⁴.

⁹³ J. PAETZ, *Słowo arcybiskupa poznańskiego wygłoszone na Mszy św. podczas koronacji Matki Bożej Królowej Rodzin, Lubasz 3 IX 2000 r.*, „Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej” 51(2000) nr 1, 18-22.

⁹⁴ Z. KAMIŃSKI, *Kazanie wygłoszone przez abp Z. Kamińskiego ordynariusza diecezji szczecińsko – kamińskiej*, w: P. ZĄDŁO, *Uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Bożej Domaniewickiej 8 września 2000 roku*, [b.m.r.w.], 13-15.

94. Wąsewo, diec. łomżyńska, 8 IX 2000 r.
– prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Swoją refleksję podczas homilii w Wąsewie prymas Glemp skoncentrował wokół dwóch wątków: koronacja oraz wybory dokonywane przez człowieka.

Koronacja jest wyrażeniem hołdu i wdzięczności Matce Bożej, jest zarazem włączeniem się w chwałę nieba, w głos chórów anielskich śpiewających nasze uwielbienie Maryi. Bycie chrześcijaninem wyklucza wybór zła. Chrześcijański wybór pozostaje wyborem między tym co dobre a tym co lepsze, co podoba się Bogu.

Ciekawą analogię można wysnuć ze słów Prymasa między zwiastowaniem Maryi a objawieniem się anioła Józefowi. W obu przypadkach ma miejsce poddanie się woli Bożej. Takiego wyboru woli Bożej musiał dokonać po wyborze na papieża Jan Paweł II. Łączyło się to z perspektywą - znanego tylko Bogu - zamachu, sprzeciwów i przykrości. A i dziś możemy zauważyć, jak mimo choroby Papież wypełnia wolę Bożą przyjętą w czasie „zwiastowania”, że zostanie Papieżem⁹⁵.

95. Zamość - katedra, diec. zamojsko-lubaczowska,
9 IX 2000 r. – prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

Prymas Glemp rozpoczął kazanie przypomnieniem ubiegłorocznej wizyty Jana Pawła II w Zamościu i stwierdził, że jest ona solidnym przygotowaniem do przeżywanego w bieżącym roku Wielkiego Jubileuszu.

Wielki Jubileusz to dla Prymasa uświadomienie sobie obecności pośród nas Chrystusa, kształtującego nasze życie. Tej obecności Chrystusa dotykamy przez wstąpienie w ślady Jego życia. Tu Prymas wymienia miejsca związane z życiem Chrystusa, które na początku roku nawiedzili Polacy udający się w Pielgrzymce Narodowej do Ziemi Świętej. Obecności Chrystusa doświadczamy przez wejście na ślady życia Kościoła, a więc pielgrzymując do Rzymu, np. jak ostatnio w Pielgrzymce Narodowej. Jubileusz i koronacja obrazu Matki Bożej związane są z moralnym wymiarem naszego życia.

⁹⁵ J. GLEMP, *Wybrać między dobrym a lepszym* (Homilia prymasa Polski kard. Józefa Glempla wygłoszona podczas uroczystości koronacyjnej w Wąsewie 8 września [2000 r.] w Święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny), „Niedziela” 40(175) 2000 („Głos Katolicki” – wkładka diecezji łomżyńskiej, s. V).

Jubileusz domaga się, aby za otwartymi symbolicznie drzwiami bazylik jubileuszowych szło otwarcie naszych serc na Chrystusa, aby zewnętrznemu gestowi koronacji odpowiadała godność wewnętrzna uczestników tej uroczystości⁹⁶.

96. Kraków – oo. augustianie, archidiec. krakowska, 10 XII 2000 r. – abp Stanisław Nowak

Koronacja miała miejsce w ostatnich dniach Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Arcybiskup połączył fakt Wcielenia Syna Bożego podczas zwiastowania z królowaniem Maryi, gdyż - jak wtedy zaznaczył anioł - Jej Syn będzie potomkiem króla Dawida. Przypomnił postać augustianina żyjącego w XV wieku, sługi Bożego Izajasza Bonera, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, wielkiego czciciela Matki Bożej, inspiratora wymalowania koronowanego fresku Matki Bożej na krużgankach klasztoru augustianów (1463 r.).

Arcybiskup wymienił koronowane do tej pory wizerunki Matki Bożej w Krakowie; zauważył pobożność maryjną mieszkańców tego miasta. Zaznaczył, że przed tym obrazem modlił się wielokrotnie kard. Karol Wojtyła, a lud krakowski zwykle przychodził do redemptorystów - do Matki Bożej Nieustającej Pomocy po pomoc, a tu - do augustianów po pociechę. Przy tej okazji wskazał, że Bóg jest Poczycielem, pociesza On swój lud przez Zbawiciela, swojego Syna, Maryja jest natomiast służebnicą Boga w Królestwie Poczyciciela⁹⁷.

II. Biogramy kaznodziejów koronacyjnych

(Sporządzony na podstawie: P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000 oraz G. Polak, *Kto jest kim w Kościele*, Warszawa 1999.)

⁹⁶ TENŻE, *Kazanie prymasa Polski ks. Józefa kard. Glempa podczas koronacji obrazu Matki Bożej Odwachowskiej z katedry w Zamościu 9 IX 2000 r.* (rps). Tekst sporządzony przez autora na podstawie rejestru magnetofonowego dokonanego podczas uczestnictwa w uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej w Zamościu, Zamość 9 IX 2000 r.

⁹⁷ S. NOWAK, *Kazanie abp Stanisława Nowaka podczas koronacji obrazu Matki Bożej Poczyczenia w kościele oo. augustianów w Krakowie 10 XII 2000 r.* (rps). Tekst sporządzony przez autora na podstawie rejestru magnetofonowego dokonanego podczas uczestnictwa w uroczystości koronacji obrazu Matki Bożej w kościele oo. augustianów w Krakowie, Kraków 10 XII 2000 r.

Bp Jerzy Ablewicz (1 XI 1919 - 31 III 1990) biskup tarnowski. Po przyjęciu święceń w Przemyślu (1943) pracował w duszpasterstwie parafialnym. Studiował w Lublinie. Był profesorem i wicerektorem seminarium duchownego w Przemyślu. 10 VI 1987 r. obdarzony godnością arcybiskupa *ad personam*. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Antoni Baraniak (1 I 1904 – 13 VIII 1977) sufragan gnieźnieński, arcybiskup metropolita poznański. Salezjanin. Po studiach w Krakowie, gdzie przyjął święcenia (1930), i w Rzymie, był sekretarzem kard. A. Hlonda i abp S. Wyszyńskiego. W latach 1953 – 1956 więziony w Warszawie, uczestniczył w Soborze Watykańskim II. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Bp Stefan Bareła (24 VI 1916 – 12 II 1984) sufragan częstochowski, biskup częstochowski. Święcenia przyjął w Krakowie (1944). Po wojnie kontynuował studia na UJ i KUL w zakresie teologii moralnej. Dbał o rozwój duszpasterstwa maryjnego w całym kraju. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Bp Herbert Bednorz (22 IX 1908 – 12 IV 1989) koadiutor i biskup katowicki. Święcenia przyjął w Katowicach (1932), następnie po krótkiej pracy duszpasterskiej w Chorzowie kontynuował studia w Louvain i Paryżu. Duszpasterz młodzieży męskiej w Akcji Katolickiej, podczas okupacji duszpasterz w Brzezinach Śląskich, po zakończeniu wojny pracownik kurii diecezjalnej i wykładowca na Wydziale Teologicznym UJ. W latach 1952 – 1956 więziony i deportowany z terenu diecezji. Ożywił ruch pielgrzymkowy do Piekar Śląskich oraz kult św. Barbary, rozwinął duszpasterstwo robotników. Uczestniczył we wszystkich sesjach Soboru Watykańskiego II. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Bronisław Dąbrowski (2 XI 1917 – 25 XII 1997) sufragan warszawski. Orionista. Podczas okupacji więziony w Bitinheim. Święcenia przyjął po zakończeniu wojny (1945). Wychowawca młodzieży, dyrektor Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski (1950). Członek Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu i Episkopatu, zasłużony dla obrony praw Kościoła w Polsce. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Ks. kard. Józef Glemp (ur. 18 XII 1929) biskup warszawski, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski, prymas Polski,

kardynał. Duszpasterz w parafiach diecezji gnieźnieńskiej. Kontynuował studia na Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie. (Wygłosił 22 kazania koronacyjne).

Abp Tadeusz Gocłowski (ur. 16 IX 1931) sufragan gdański, biskup gdański, arcybiskup metropolita gdański. Święcenia przyjął w Zgromadzeniu Misjonarzy św. Wincentego a Paulo (1956). Studiował prawo na KUL i w Angelicum w Rzymie, wykładowca i rektor w gdańskim seminarium duchownym. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Ks. kard. Henryk Gulbinowicz (ur. 17 X 1928) administrator apostolski w Białymstoku, arcybiskup metropolita wrocławski, kardynał. Wikariusz w Szudziałowie. Po studiach specjalistycznych w Lublinie duszpasterz akademicki w Białymstoku, następnie profesor i rektor seminarium duchownego w Olsztynie. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Bp Lech Kaczmarek (23 X 1909 – 31 VII 1984) sufragan gdański, biskup gdański. Po studiach na Gregorianum w Rzymie święcenia przyjął w Poznaniu (1936). Kapelan sióstr urszulanek, katecheta i wykładowca w poznańskich seminariach duchownych. Wspierał dążenia robotników podczas wydarzeń sierpniowych 1980 r., członek Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu (1980). (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Zygmunt Kamiński (ur. 22 II 1933) sufragan lubelski, koadiutor i administrator apostolski diecezji płockiej, biskup płocki, arcybiskup metropolita szczecińsko – kamieński. Studiował na KUL. Po święceniach (1956) prowadził pracę duszpasterską w diecezji lubelskiej, wykładowca na KUL. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Bolesław Kominek (23 XII 1903 – 10 III 1974) delegat Prymasa Polski we Wrocławiu, administrator apostolski archidiecezji wrocławskiej, arcybiskup metropolita wrocławski, kardynał. Studiował w Krakowie i Paryżu. Święcenia przyjął w Katowicach (1927); pracownik tamtejszej kurii diecezjalnej i sekretarz Akcji Katolickiej. Położył duże zasługi dla rozwoju polskiego życia religijnego na Śląsku. We Wrocławiu utworzył ważny ośrodek teologiczny, zabiegał o integrację Ziem Odzyskanych z resztą kraju, broniąc polskości tych ziem na forum międzynarodowym. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Józef Kowalczyk (ur. 28 VIII 1938) nuncjusz apostolski w Polsce. Ukończył warmińskie seminarium duchowne, następnie prawo na KUL i na Gregorianum. Pracownik Kurii Rzymskiej, od 1989 roku nuncjusz apostolski w Polsce. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Bp Kazimierz Kowalski (2 III 1896 – 6 V 1972) biskup chełmiński, żołnierz - uczestnik powstania wielkopolskiego. Święcenia przyjął po studiach w Poznaniu, Strasburgu i Gnieźnie (1922), po czym kontynuował studia filozoficzne w Louvain, Rzymie i Monachium, uczestniczył w pracach Soboru Watykańskiego II. Autor licznych prac z teologii i filozofii chrześcijańskiej. (Wygłosił 4 kazania koronacyjne).

Ks. kard. Franciszek Macharski (ur. 20 V 1927) arcybiskup metropolita krakowski, kardynał. Po święceniach w Krakowie (1950) wikariusz w parafii Kozy. Studia kontynuował we Fryburgu. Ojciec duchowny, profesor i rektor seminarium duchownego w Krakowie, współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Episkopatu (1980). (Wygłosił 8 kazań koronacyjnych).

Bp Jan Mazur (ur. 5 VI 1920) sufragan lubelski, biskup podlaski. Po święceniach w Lublinie (1949) i studiach na KUL wykładowca w seminarium duchownym i pracownik kurii diecezjalnej. Aktywny działacz w ogólnopolskim ruchu przeciwalkoholowym. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Abp Józef Michalik (ur. 20 IV 1941) biskup gorzowski, biskup zielonogórsko-gorzowski, arcybiskup metropolita przemyski obrządku łacińskiego. Kształcił się w Zambrowie i Łomży, gdzie przyjął święcenia (1964), oraz Warszawie i Rzymie. Pracownik Papieskiej Rady do Spraw Świeckich i rektor Kolegium Polskiego w Rzymie. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Bp Edward Muszyński (30 IX 1911 – 15 III 1968) sufragan kielecki. Po święceniach (1935) duszpasterz w wielu parafiach diecezji kieleckiej, kontynuował studia w Lublinie. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Henryk Muszyński (ur. 20 III 1933) sufragan chełmiński, biskup włocławski, arcybiskup metropolita gnieźnieński. Po święceniach w Pelplinie (1957) i krótkim okresie pracy duszpasterskiej w Gdyni kontynuował studia biblijne w Lublinie, Rzymie, Jerozoli-

mie i Heidelbergu. Profesor seminarium duchownego w Pelplinie i ATK w Warszawie, dziekan tamtejszego Wydziału Teologicznego. Aktywnie uczestniczy w dialogu chrześcijaństwa z judaizmem, autor licznych publikacji z biblistyki. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Bp Sofron Mudry (ur. 27 XI 1923) biskup iwano-frankowski obrządku bizantyjsko-ukraińskiego. Studia orientalne w Rzymie, profesor prawa. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Stanisław Nowak (ur. 11 VII 1935) biskup częstochowski, arcybiskup metropolita częstochowski. Po święceniach w Krakowie (1958) duszpasterz w parafiach archidiecezji krakowskiej. Ojciec duchowny i rektor seminarium duchownego w Krakowie. Po studiach w Instytucie Katolickim w Paryżu profesor na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. (Wygłosił 3 kazania koronacyjne).

Abp Juliusz Paetz (ur. 2 II 1935) biskup łomżyński, arcybiskup metropolita poznański. Po święceniach w Poznaniu (1959) i studiach na KUL, Gregorianum i Angelicum w Rzymie powołany do pracy w sekretariacie Synodu Biskupów w Rzymie (1967) jako jeden z najbliższych współpracowników trzech kolejnych papieży: Pawła VI, Jana Pawła I i Jana Pawła II. Uczestniczył ze strony watykańskiej w rozmowach między przedstawicielami Stolicy Apostolskiej, Episkopatu Polski i rządu PRL. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Bp Tadeusz Rakoczy (ur. 30 III 1938) biskup bielsko-żywiecki. Kształcił się w Żywcu, Krakowie, gdzie otrzymał święcenia (1963), i w Rzymie. Wikariusz w Wadowicach, prefekt seminarium duchownego i wykładowca na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. Duszpasterz we Francji i Włoszech, pracownik Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Bp Kazimierz Ryczan (ur. 10 II 1939) biskup kielecki. Kształcił się w Przemyślu, gdzie otrzymał święcenia (1963), oraz w Lublinie. Wikariusz w Szebniach, duszpasterz akademicki w Rzeszowie, profesor i prodziekan (1993 r.) Wydziału Teologicznego oraz dyrektor konwiktu KUL. Autor licznych publikacji z zakresu socjologii religii. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Abp Jerzy Stroba (17 XII 1919 – 12 V 1999) sufragan gnieźnieński, sufragan gorzowski, biskup szczecińsko-kamieński, arcybi-

skup metropolita poznański. Po święceniach (1942) pracował w parafiach diecezji katowickiej, kontynuował studia na UJ, rektor śląskiego seminarium duchownego. Autor publikacji z zakresu katechetyki, wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatów Europy. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Bp Ignacy Tokarczuk (ur. 1 II 1918) biskup przemyski, arcybiskup metropolita przemyski. Po święceniach we Lwowie (1942) pracował jako wikary i proboszcz. Po studiach specjalistycznych w Lublinie profesor seminarium duchownego w Olsztynie i wykładowca na KUL. Autor publikacji z zakresu katolickiej nauki społecznej. 2 VI 1991 r. mianowany arcybiskupem ad personam. (Wygłosił 2 kazania koronacyjne).

Bp Jan Wieczorek (ur. 8 II 1935) sufragan opolski, biskup gliwicki. Studiował na KUL prawo kanoniczne. Profesor seminarium duchownego, proboszcz w Bogacicy k. Kluczborka. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

Ks. kard. Karol Wojtyła (ur. 18 V 1920) sufragan krakowski, arcybiskup metropolita krakowski, kardynał, papież Jan Paweł II. Kształcił się w Wadowicach i Krakowie, aktor konspiracyjnego Teatru Rapsodycznego i robotnik w Krakowie. Po święceniach (1946) kontynuował studia w Rzymie. Duszpasterz w Niegowici i Krakowie, duszpasterz akademicki, profesor seminarium duchownego w Krakowie i docent KUL. Powołał do życia Papieski Wydział Teologiczny w Krakowie, rozwinął apostołstwo świeckich, aktywnie uczestniczył w Soborze Watykańskim II, 16 X 1978 r. wybrany na papieża. (Wygłosił 3 kazania koronacyjne).

Ks. kard. Stefan Wyszyński (3 VIII 1901 – 28 V 1981) biskup lubelski, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski, prymas Polski. Po święceniach (1924) pracował jako duszpasterz i dziennikarz, działacz chrześcijańsko-społeczny i profesor seminarium duchownego we Włocławku. Studiował nauki społeczne na KUL. W latach 1953 – 1956 internowany, kształtował etos narodu w duchu wartości chrześcijańskich. Autor programu duszpasterskiego „Wielkiej Nowenny” i „Sacrum Poloniae Millennium”. W 1989 r. rozpoczęto jego proces beatyfikacyjny. (Wygłosił 41 kazań koronacyjnych).

Abp Damian Zimoń (ur. 25 X 1934) biskup katowicki, arcybiskup metropolita katowicki. Kształcił się w Rybniku i Krakowie. Po

święceniach w Katowicach (1957) duszpasterz w kilku parafiach śląskich. Studia kontynuował w Lublinie. Wicerektor seminarium duchownego, proboszcz katowickiej parafii. (Wygłosił 1 kazanie koronacyjne).

III. Zestawienie

W omawianym okresie:

ks. kard. Stefan Wyszyński wygłosił kazania podczas 41 koronacji,
ks. kard. Józef Glemp podczas 22 koronacji,
ks. kard. Karol Wojtyła podczas 3 koronacji,
ks. kard. Franciszek Macharski podczas 8 koronacji,
ks. kard. Henryk Gulbinowicz podczas 2 koronacji,
ks. abp Józef Kowalczyk, nuncjusz apostolski w Polsce podczas 2,
Inni księży kardynałowie, arcybiskupi i biskupi łącznie w czasie 35,
Jan Paweł II w czasie swoich pielgrzymek do Polski koronował 26 obrazów bądź figur Matki Bożej, ponadto figurę Matki Bożej Fatimskiej z sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej z Zakopanego na Krzeptówkach (21 XI 1987), a obraz Matki Bożej z Jamnej, diec. tarnowska (3 VI 1988) ukoronował w Rzymie na Placu św. Piotra.

Należy zaznaczyć, że w przypadku koronacji podczas wielkich celebracji na szlaku pielgrzymki Papieża po Ojczyźnie kazania dotyczyły tematyki poszczególnych pielgrzymek. Do koronacji mającej zazwyczaj miejsce przy końcu uroczystości Papież odnosił się tylko krótko w kilku zdaniach. Wobec tego w przypadku takich koronacji nie można mówić o kazaniu koronacyjnym.

W czasie I pielgrzymki do Ojczyzny w 1979 roku ukoronowany został obraz Matki Bożej z sanktuarium w Makowie Podhalańskim, archidiec. krakowska 10 VI w Krakowie.

W czasie II pielgrzymki do Ojczyzny w 1983 roku ukoronowano pięć obrazów bądź figur Matki Bożej z sanktuariów w:

- Brdowie, diec. włocławska,
- Stoczku Klasztornym, archidiec. warmińska 19 VI w Częstochowie,
- Zielenicach, diec. kielecka,
- Górze Iglicznej, archidiec. wrocławska 21 VI we Wrocławiu,
- Opolu - katedra, diec. opolska 21 VI na Górze św. Anny.

W czasie III pielgrzymki do Ojczyzny w 1987 roku ukoronowany został obraz i figura Matki Bożej z sanktuariów w:

- Szczecinie, archidiec. szczecińska 11 VI w Szczecinie,
- Trąbkach Wielkich, archidiec. gdańska 12 VI w Gdańsku.

W czasie IV pielgrzymki do Ojczyzny w 1991 roku ukoronowano sześć obrazów bądź figur Matki Bożej z sanktuariów w:

- Łukawcu, diec. zamojsko-lubaczowska 3 VI w Lubaczowie,
- Kielcach - katedra, diec. kielecka 3 VI w Kielcach,
- Łomży - katedra, diec. łomżyńska 4 VI w Łomży,
- Ełku - katedra, diec. ełcka 6 VI w Olsztynie,
- Niedźwiadach, diec. kaliska 7 VI we Włocławku,
- Wadowicach – kościół św. Piotr Ap., archidiec. krakowska 14 VIII w Wadowicach.

W czasie VI pielgrzymki do Ojczyzny w 1997 roku ukoronowano osiem obrazów bądź figur Matki Bożej z sanktuariów w:

- Wrocławiu - katedra, archidiec. wrocławska 31 V we Wrocławiu,
- Krzeszowie, diec. legnicka 2 VI w Legnicy,
- Gnieźnie, archidiec. gnieźnieńska,
- Skulsku, diec. włocławska 3 VI w Gnieźnie,
- Londynie, adiec. londyńska 8 VI w Krakowie
- Haczowie, archidiec. przemyska,
- Jaśliskach, archidiec. przemyska 10 VI w Krośnie,
- Wielkich Oczach, archidiec. przemyska.

W czasie VII pielgrzymki do Ojczyzny w 1999 roku ukoronowano cztery obrazy Matki Bożej z sanktuariów w:

- Wejherowie, archidiec. gdańska 5 VI w Sopocie,
- Warszawie – kościół Najśw. Zbawiciela, archidiec. warszawska 13 VI w Warszawie,
- Jaworznie, diec. sosnowiecka 14 VI w Sosnowcu – Zagórz,
- Wadowicach – bazylika Ofiarowania NMP, archidiec. krakowska 16 VI w Wadowicach.

Podjęte starania zgromadzenia wszystkich kazań koronacyjnych z opracowywanego okresu natrafiły na przeszkody, które z różnych przyczyn okazały się nie do pokonania, w wyniku czego autorowi nie udało się dotrzeć do niżej wymienionych 17 kazań wygłoszonych przez poszczególnych hierarchów Kościoła w czasie koronacji w następujących sanktuariach:

- w Piotrkowicach 7 XI 1958 r., diec. kielecka - bp Kazimierz Kowalski,
- w Markowicach 27 VI 1965 r., archidiec. gnieźnieńska - ks. kard. Stefan Wyszyński,
- w Krasnobrodzie 4 VII 1965 r., diec. zamojsko-lubaczowska – bp Edward Muszyński,
- w Zegocinie 5 IX 1965 r., diec. kaliska - ks. kard. Stefan Wyszyński,

- w Bardzie Śląskim 3 VII 1966 r., archidiec. wrocławska - abp Bolesław Kominek,
- w Byszewie 10 VII 1966 r., diec. pelplińska - bp Kazimierz Kowalski,
- w Górcie Duchownej 28 VIII 1966 r., archidiec. poznańska - bp Kazimierz Kowalski,
- w Sianowie 4 IX 1966 r., archidiec. pelplińska - bp Kazimierz Kowalski,
- w Piasecznie 8 IX 1968 r., archidiec. pelplińska - bp Lech Kaczmarek,
- w Przasnyszu 18 IX 1977 r., diec. płocka - bp Jan Mazur,
- w Wąwolnicy 10 IX 1978 r., archidiec. lubelska - bp Jan Mazur,
- w Tulcach 2 IX 1979 r., archidiec. poznańska - abp Jerzy Stroba,
- w Janowie Lubelskim 8 IX 1985 r., diec. sandomierska - abp Bronisław Dąbrowski,
- w Krakowie 13 IX 1992 r., archidiec. krakowska - abp Stanisław Nowak,
- w Cieszynie 7 X 1997 r., diec. bielsko-żywiecka - bp Tadeusz Rokoczy,
- w Białej Rawskiej 12 VI 2000 r., diec. łowicka - ks. kard. Józef Glemp,
- w Żurominie 10 IX 2000 r., diec. płocka - ks. kard. Józef Glemp.

IV. Wykaz koronacji obrazów i figur Matki Bożej w Polsce w II połowie XX wieku

Lp.	Data	Sanktuarium	Diecezja	Kaznodzieja
1.	7 IX 1958 r.	Piotrkowice	kielecka	bp Kazimierz Kowalski
2.	11 X 1961 r.	Poznań kolegiata MB Nieustającej Pomocy i św. Marii Magdaleny	poznańska	abp Antoni Baraniak
3.	9 IX 1962 r.	Okulice	tarnowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
4.	11 VIII 1963 r.	Nowy Sącz	tarnowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
5.	15 VIII 1963 r.	Ludźmierz	krakowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
6.	15 VIII 1963 r.	Leśna Podlaska	siedlecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
7.	9 VIII 1965 r.	Kraków kościół pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty	krakowska	bp Stefan Bareła

8.	6 VIII 1965 r.	Górka Klasztorna	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
9.	27 VI 1965 r.	Markowice	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
10.	4 VII 1965 r.	Krasnobród	zamojsko- lubaczowska	bp Edward Muszyński
11.	18 VII 1965 r.	Rychwałd	bielsko- żywiecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
12.	5 IX 1965 r.	Żegocin	kaliska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
13.	29 V 1966 r.	Bydgoszcz	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
14.	3 VII 1966 r.	Bardo Śląskie	wrocławska	abp Bolesław Kominek
15.	10 VII 1966 r.	Byszewo	pelplińska	bp Kazimierz Kowalski
16.	17 VII 1966 r.	Wiślica	kielecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
17.	28 VIII 1966 r.	Górka Duchowna	poznańska	bp Kazimierz Kowalski
18.	4 IX 1966 r.	Skalmierzyce	kaliska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
19.	4 IX 1966 r.	Sianowo	pelplińska	bp Kazimierz Kowalski
20.	11 IX 1966 r.	Limanowa	krakowska	ks. abp Karol Wojtyła
21.	13 VIII 1967 r.	Leśniów	częstochowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
22.	15 VIII 1967 r.	Licheń	wrocławska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
23.	3 IX 1967 r.	Pieranie	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
24.	10 IX 1967 r.	Gietrzwałd	warmińska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
25.	1 X 1967 r.	Toruń	toruńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
26.	19 V 1968 r.	Dąbrowa Górnicza	sosnowiecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
27.	29 VI 1968 r.	Poznań oo. franciszkanie	poznańska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
28.	11 VIII 1968 r.	Święta Lipka	warmińska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
29.	18 VIII 1968 r.	Studzianna	radomska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
30.	1 IX 1968 r.	Tursko	kaliska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
31.	8 IX 1968 r.	Piekoszów	kielecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
32.	8 IX 1968 r.	Piaseczno	pelplińska	bp Lech Kaczmarek
33.	12 X 1968 r.	Poznań – xx. jezuiti	poznańska	abp Antoni Baraniak
34.	15 XII 1968 r.	Kraków – Kościół Mariacki	krakowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński

35.	15 VI 1969 r.	Dąbrówka Kościelna	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
36.	2 VII 1969 r.	Lubawa	toruńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
37.	24 VIII 1969 r.	Myślenice	krakowska	ks. kard. Karol Wojtyła
38.	23 VIII 1970 r.	Golina	kaliska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
39.	6 IX 1970 r.	Czerwińsk	płocka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
40.	20 IX 1970 r.	Szamotuły	poznańska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
41.	5 IX 1971 r.	Wieluń	częstochowska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
42.	13 VIII 1972 r.	Lutynia	kaliska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
43.	28 VII 1972 r.	Smardzowice	kielecka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
44.	3 IX 1972 r.	Rywałd Królewski	toruńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
45.	7 X 1973 r.	Warszawa – kościół Matki Bożej Łaskawej	warszawska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
46.	18 VIII 1974 r.	Wysokie Koło	radomska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
47.	1 IX 1974 r.	Kawnice	włocławska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
48.	10 VIII 1975 r.	Lewiczyn	warszawska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
49.	31 VIII 1975 r.	Jodłówka	przemyska	bp Jerzy Ablewicz
50.	7 IX 1975 r.	Sejny	ełcka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
51.	14 IX 1975 r.	Głogowiec	łowicka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
52.	18 VII 1976 r.	Obory	płocka	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
53.	12 IX 1976 r.	Biechowo	gnieźnieńska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
54.	21 VIII 1977 r.	Blotnica	radomska	ks. kard. Karol Wojtyła
55.	18 IX 1977 r.	Przasnysz	płocka	bp Jan Mazur
56.	10 IX 1978 r.	Wąwolnica	lubelska	bp Jan Mazur
57.	10 VI 1979 r.	Maków Podhalański	krakowska	Jan Paweł II
58.	5 VIII 1979 r.	Osieczna	poznańska	abp Jerzy Stroba
59.	2 IX 1979 r.	Tulce	poznańska	abp Jerzy Stroba
60.	9 IX 1979 r.	Pszów	katowicka	bp Herbert Bednorz

61.	17 VIII 1980 r.	Wambierzyce	wrocławska	prymas Polski ks. kard. Stefan Wyszyński
62.	17 VIII 1980 r.	Lipinki	rzeszowska	bp Ignacy Tokarczuk
63.	31 VIII 1980 r.	Hodyszewo	łomżyńska	ks. kard. Franciszek Macharski
64.	28 VI 1981 r.	Różanystok	białostocka	ks. kard. Franciszek Macharski
65.	5 IX 1982 r.	Wola Gułowska	siedlecka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
66.	8 IX 1982 r.	Płoki	krakowska	ks. kard. Franciszek Macharski
67.	19 VI 1983 r.	Brdów	wrocławska	Jan Paweł II
68.	19 VI 1983 r.	Stoczek	warmińska	Jan Paweł II
69.	19 VI 1983 r.	Zielenice	kielecka	Jan Paweł II
70.	21 VI 1983 r.	Góra Igliczna	wrocławska	Jan Paweł II
71.	21 VI 1983 r.	Opole katedra	opolska	Jan Paweł II
72.	21 VI 1983 r.	Sierpc	łódzka	ks. kard. Franciszek Macharski
73.	19 VIII 1984 r.	Szczyrzyc	tarnowska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
74.	30 VI 1985 r.	Płonka Kościelna	łomżyńska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
75.	8 IX 1985 r.	Krypno	białostocka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
76.	8 IX 1985 r.	Janów Lubelski	sandomierska	abp Bronisław Dąbrowski
77.	10 VIII 1986 r.	Wójcice (Łopatyn)	opolska	ks. kard. Henryk Gulbinowicz
78.	24 VIII 1986 r.	Ostrowąs	wrocławska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
79.	31 VIII 1986 r.	Kazimierz Dolny	lubelska	ks. kard. Franciszek Macharski
80.	11 VII 1987 r.	Szczecin – kościół Niepokalanego Serca NMP – Pani Fatimskiej	szczecińsko -kamieńska	Jan Paweł II
81.	12 VI 1987 r.	Trąbki Wielkie	gdańska	Jan Paweł II
82.	5 VII 1987 r.	Ostrożany	drohiczyńska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
83.	21 XI 1987 r.	Zakopane - Krzeptówki	krakowska	Jan Paweł II
84.	26 VI 1988 r.	Lublin - katedra	lubelska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
85.	17 VII 1988 r.	Czerna	krakowska	ks. kard. Franciszek Macharski
86.	18 IX 1988 r.	Skrzatusz	koszalińsko -kołobrzeska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp

87.	18 VI 1989 r.	Rokitno	zelonogórsko-gorzowska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
88.	3 IX 1989 r.	Gliwice (Łysiec) – kościół ormiańsko-katolicki Świętej Trójcy	gliwicka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
89.	10 IX 1989 r.	Wrocław (Mariampol)	wrocławska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
90.	2 IX 1990 r.	Włodawa Orchówek	siedlecka	nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk
91.	3 VI 1991 r.	Łukawiec (Tartaków)	zamojsko-lubaczowska	Jan Paweł II
92.	3 VI 1991 r.	Kielce – katedra	kielecka	Jan Paweł II
93.	4 VI 1991 r.	Łomża – katedra	łomżyńska	Jan Paweł II
94.	6 VI 1991 r.	Ełk – katedra	ełcka	Jan Paweł II
95.	7 VI 1991 r.	Niedźwiady (Lwów) - kaplica ss. karmelitanek bosych	kaliska	Jan Paweł II
96.	14 VIII 1991 r.	Wadowice – kościół św. Piotra Apostoła	krakowska	Jan Paweł II
97.	15 IX 1991 r.	Radomyśl n. Sanem	sandomierska	abp Ignacy Tokarczuk
98.	14 VI 1992 r.	Pińczów	kielecka	nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk
99.	13 IX 1992 r.	Kraków – Bieńczyce	krakowska	abp Stanisław Nowak
100.	29 VIII 1992 r.	Pasierbiec	tarnowska	abp Tadeusz Gościowski
101.	26 IX 1993 r.	Bielsko-Biała Hałcnów	bielsko-żywiecka	ks. kard. Franciszek Macharski
102.	26 VI 1994 r.	Kraków-Podgórze oo. redemptoryści	krakowska	abp Stanisław Nowak
103.	17 VII 1994 r.	Tomaszów Lubelski	zamojsko-lubaczowska	abp Józef Michalik
104.	11 IX 1994 r.	Wrocław-kościół św. Karola Boromeusza	wrocławska	ks. kard. Antonio M. Javierre
105.	4 VI 1995 r.	Wieliczka	krakowska	bp Kazimierz Ryczan
106.	5 VI 1995 r.	Białystok – katedra	białostocka	ks. kard. Henryk Gulbinowicz
107.	17 IX 1995 r.	Studzienniczna	ełcka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
108.	24 IX 1995 r.	Twardogóra	kaliska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
109.	19 VIII 1996 r.	Jarosław – kościół grecko-katolicki Przemienienia Pańskiego	przemyska	bp Sofron Mudry
110.	25 VIII 1996 r.	Myszków - Mrzyglód	częstochowska	ks. kard. Adam Maida

111.	15 IX 1996 r.	Dębowiec	rzeszowska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
112.	31 V 1997 r.	Wrocław - katedra	wrocławska	Jan Paweł II
113.	2 VI 1997 r.	Krzyszów	legnicka	Jan Paweł II
114.	3 VI 1997 r.	Gniezno oo. franciszkanie	gnieźnieńska	Jan Paweł II
115.	3 VI 1997 r.	Skulsk	włocławska	Jan Paweł II
116.	8 VI 1997 r.	Londyn (Kozielsk) - kościół św. Andrzeja Boboli (polonijny)	londyńska	Jan Paweł II
117.	10 VI 1997 r.	Haczów	przemyska	Jan Paweł II
118.	10 VI 1997 r.	Jaślicka	przemyska	Jan Paweł II
119.	10 VI 1997 r.	Wielkie Oczy	przemyska	Jan Paweł II
120.	3 VII 1997 r.	Miedzna	drohiczewska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
121.	1 VIII 1997 r.	Lubiszewo Tczewskie	pelplińska	abp Tadeusz Gołowski
122.	13 IX 1997 r.	Trzebinia oo. salwatorianie	krakowska	ks. kard. Franciszek Macharski
123.	7 X 1997 r.	Cieszyn	bielsko-żywiecka	bp Tadeusz Rakoczy
124.	19 V 1998 r.	Kościerczyna	pelplińska	abp Henryk Muszyński
125.	3 VI 1998 r.	Jamna	tarnowska	Jan Paweł II
126.	28 VI 1998 r.	Warszawa - Powsin	warszawska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
127.	6 IX 1998 r.	Skrzyńsko	radomska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
128.	5 VI 1999 r.	Wejherowo	gdańska	Jan Paweł II
129.	13 VI 1999 r.	Warszawa kościół Najświętszego Zbawiciela	warszawska	Jan Paweł II
130.	14 VI 1999 r.	Jaworzno kościół MB Nieustającej Pomocy	sosnowiecka	Jan Paweł II
131.	16 VI 1999 r.	Wadowice - bazylika Ofiarowania NMP	krakowska	Jan Paweł II
132.	5 IX 1999 r.	Czarna	radomska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
133.	4 VI 2000 r.	Katowice - Bogucice	katowicka	bp Jan Wierzbicki
134.	4 VI 2000 r.	Rudy	gliwicka	abp Damian Zimoń
135.	12 VI 2000 r.	Biała Rawska	łowicka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
136.	3 IX 2000 r.	Lubasz	poznańska	abp Juliusz Paetz
137.	8 IX 2000 r.	Domaniewice	łowicka	abp Zygmunt Kamiński
138.	8 IX 2000 r.	Wąsewo	łomżyńska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
139.	9 IX 2000 r.	Zamość - katedra	zamojsko -lubaczowska	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
140.	10 IX 2000 r.	Żuromin	płocka	prymas Polski ks. kard. Józef Glemp
141.	10 XII 2000 r.	Kraków - oo. augustianie	krakowska	abp Stanisław Nowak

La rassegna delle prediche durante le incoronazioni dell'immagini e delle figure mariane in Polonia nella seconda metà del XX secolo

(Riassunto)

Lo studio ci dà una piena rassegna riguardo le prediche fatte durante le celebrazioni dell'incoronazione dell'immagini e delle figure mariane nei santuari polacchi. La chiave della presentazione è seguente: luogo della celebrazione e circostanze storiche, il predicatore e il contenuto del suo discorso.

Dr Krzysztof Staniek

ul. 11 listopada 1/25
PL - 37-450 Stalowa Wola